

**Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Katedra žurnalistiky**

**ANALÝZA NOVINÁŘSKÝCH ZDROJŮ V DISKUSI
O REGISTROVANÉM PARTNERSTVÍ**

Bakalářská diplomová práce

Petra HEGEDŮŠOVÁ

Vedoucí práce: Mgr. Zdeněk SLOBODA

Olomouc 2014

Prohlašuji, že jsem tuto práci napsala vlastními silami, pouze za použití všech uvedených zdrojů a literatury, pod vedením Mgr. Zdeňka Slobody.

Podpisem stvrzuji počet znaků práce na 99 866.

V Olomouci dne 17. května 2014

Petra Hegedúšová

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji svému vedoucímu práce Mgr. Zdeňkovi Slobodovi za poskytnutí informací a rad, které mi pomohly k napsání této práce.

ABSTRAKT

Hegedúšová, P.: *Analýza novinářských zdrojů v diskusi o registrovaném partnerství*, Olomouc 2014. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Filozofická fakulta. Katedra žurnalistiky. Vedoucí práce: Mgr. Zdeněk Sloboda.

KLÍČOVÁ SLOVA

Analýza- novinářské zdroje- MF Dnes- Právo- registrované partnerství

Práce se zabývá tím, jaké novinářské zdroje se při referování používají, jakým způsobem a kdo o tomto tématu píše a jakých podob registrované partnerství mediální reprezentace nabývá, a to prostřednictvím deskripce novinových zdrojů. Článků z deníků MF Dnes a Práva v letech 2001, 2006 (doba přijetí tohoto zákona) a 2013.

ABSTRACT

Hegedúšová, P.: *Analysis of journalist's sources in the discussion on registered partnership*, Olomouc 2012. Bachelor thesis. Palacký University Olomouc. Philosophical Faculty. Department of Journalism. Thesis supervisor: Mgr. Zdeněk Sloboda.

KEYWORDS

Analysis- journalistic sources- MF Dnes- Právo- registered partnership

This work deals with the supposed image of a registered partnership serving the media, how and who writes about this topic and what forms of media representations of a registered partnership acquires, through a description of newspaper sources. Articles from journals MF Dnes and Právo in 2001, 2006 (the time of enactment of this Act) and 2013.

OBSAH

1. Úvod.....	8
2. Teoretická část	11
2.1. Novinářské zdroje	11
2.1.1. Etické aspekty zdrojů informací.....	12
2.1.2. Mediální obsahy	13
2.1.3. Objektivita a relevance, právo na informace.....	14
2.1.4. Právo na informace.....	16
2.1.5. Zdroje žurnalistických informací	17
2.1.5.1. Vlastní zdroje informací.....	18
2.1.5.2. Produkty získané rešeršováním	18
2.1.5.3. Zdroje zprostředkovaných žurnalistických informací.....	19
2.1.5.3.1. Kolegové jako zdroj informací.....	19
2.1.5.3.2. Autority z oblasti veřejného života (opinion leaders)	20
2.1.5.3.3. Odborníci.....	20
2.1.5.3.4. Dopisovatelé, zpravodajové, spolupracovníci.....	20
2.1.5.3.5. Informace ze speciálních center	20
2.1.5.3.6. Internet	21
2.1.5.3.7. Zpravodajské agentury	21
2.1.5.3.7.1 Česká tisková kancelář (ČTK)	21
2.2. Homosexualita, registrované partnerství.....	23
2.2.1. Homosexualita.....	23
2.2.2. Historie homosexuality z medicínského hlediska	24
2.2.3. Historie chápání homosexuality ve společnosti	25
2.2.4. Heteronormativita a homofobie	26
2.2.5. LGBT hnutí a práva.....	27
2.2.6. Homosexualita jako veřejně přijatelnější jev	29
2.2.7. Registrované partnerství.....	31
2.2.7.1. Registrované partnerství v ČR	32
2.2.8. Homosexualita a média	35
2.2.8.1. Homosexualita ve vizuálních médiích	35
2.2.8.2. Homosexualita v tištěných médiích	36
3. Praktická část	39
3.1. Metodologie	39
3.2. Zkoumaný materiál	41

3.2.1.	Celostátní deníky MF Dnes a Právo.....	42
3.3.	Zdroje objevující se v mediálních obsazích - definování kategorií	42
3.4.	Analýza novinářských zdrojů v diskuzi o registrovaném partnerství	44
4.	Závěr	53
5.	Seznam zkratek.....	56
6.	Použitá literatura	57

1. ÚVOD

Média, nehledě na to, zda se jedná o noviny, rozhlas či televizi závisejí na zásobách zdrojovaných materiálů, které mají k dispozici (McQuail, 2007). V této práci se zaměřím právě na informační/novinářské zdroje ve vztahu k celostátním deníkům MF Dnes a Právo. Práce se zabývá tím, jaké novináři používají zdroje, kdo může být zdrojem, zda jsou zdroje relevantní, informace ověřené, jaká kapacita či odborník se k dané problematice vyjadřuje a jak často. V případě této práce, kdo všechno se účastní „mediální diskuze“ na téma registrované partnerství. Média využívají zdroje z několika důvodů. Pracují s nimi zejména proto, aby získaly náskok před konkurencí, aby právě jejich informace byly exkluzivní a směrodatné (McQuail, 2007). Každé médium chce patřit mezi ty nejčtenější a nejdůvěryhodnější. K dalším důvodům náleží skutečnost, že novinář, žurnalista nemůže být na více místech současně, a tak potřebuje získat informace z jiných než vlastních zdrojů.

Informační zdroje jsou tedy nepostradatelnou součástí všech typů médií. *„Zpravodajství je často spíše referováním o tom, co o událostech řekly významně postavené osoby než referováním o událostech samých“* (McQuail, 2007, str. 243). Média využívají jak vlastní podklady, zdroje, získané pozorováním či osobní účastí na té či oné akci, tak i takzvané zprostředkované informace. I média sama jsou informačními zdroji. Deníky si například „půjčí“ informace z televizní stanice a naopak.

Práce se věnuje novinářským zdrojům, které se objevují v mediální diskuzi na téma o registrovaném partnerství. Zajímá mě, jaké zdroje se k danému tématu vyjadřují a jak často. Vyjadřuje se k této problematice dostatek politických autorit či odborníků? Dávají média dostatek prostoru názorům laické veřejnosti?

Registrované partnerství se týká stejnopohlavních párů. Témata jako sexualita nebo dokonce homosexualita bývala nejen v české společnosti dlouho považována za tabu. Lidé se pojmu homosexualita bránili, neradi přijímali fakt, že žena miluje ženu, či muž muže. V naší společnosti je normální být heterosexuálem, splňovat normu. *„Heteronormativita odkazuje k jakési formě, kterou je v tomto případě heterosexualita. Společnost automaticky předpokládá, že všichni v našem okolí jsou heterosexuální“* (Bartoň, 2000). Homosexuální muži a homosexuální ženy to nikdy neměly lehké, jak u nás v České republice, tak jinde ve světě. Dnes je homosexualita přinejmenším tolerována, páry stejného pohlaví spolu mohou společně žít, dokonce se registrovat. Za lásku ke stejnému pohlaví je nikdo nezavře do vězení, nenechá hladovět, nezlynčuje. Byly však doby, kdy u nás za přiznání homosexuální orientace hrozily tresty, odsouzení nebo smrt. Nebylo vždy lehké veřejně, a bez větších následků dát

najevo svou orientaci. Homosexualita u nás dlouhou dobu spadala do kategorie „sodomie“, která označovala sexuální hříchy mnoha podob. Patřil tam například orální sex nebo sexuální styk křesťana s židem. Stejnopohlavní vztahy byly považovány za hříšný akt. Homosexualita byla dokonce trestána smrtí. Na našem území zrušil trest smrti až Josef II. (Fafejta, 2004)

Emancipací homosexuality rozumíme zrušení všeobecné trestnosti stejnopohlavního chování, ke které došlo v trestním zákoně přijatém roku 1961 (Seidl a kol., 2012). Tato změna, která přišla v 60. letech je z lidskoprávního hlediska vnímána jako velký posun ke kvalitnějšímu životu lesbických a gay (dále L&G) osob.

Emancipace u nás „vyvrcholila“ až roku 2006, kdy se stejnopohlavní svazky přiblížily svazkům heterosexuálním. Dne 3. 4. 2006 u nás byl přijat zákon o registrovaném partnerství, s účinností od 1. 7. téhož roku. Zákon umožňuje soužití dvou osob stejného pohlaví. Žít spolu mohli gayové a lesby již před tímto zákonem, neměli však společná práva a povinnosti. S tímto zákonem přišla i větší mediální viditelnost. K problematice se vyjadřovali jak odborníci, veřejnost, politici, tak samotní homosexuálové či LGBT organizace.

Tomuto „vyvrcholení“ však předcházelo mnoho překážek. Společnost se změnila v takzvanou občanskou se silnou lidskoprávní hodnotovou dimenzí, a to zejména díky sociálním hnutím, které za tuto změnu aktivně bojovaly.

Prvními zeměmi, které dokončily emancipační proces a „zrovnoprávnily“ heterosexuální a stejnopohlavní svazky byly severské státy. V Dánsku uzákonili registrované partnerství již v roce 1989. Norský badatel Kees Waaldijk tvrdí, že stálý pokrok v problematice věnující se registrovanému partnerství má určitou opakující se vývojovou tendenci. Dle něj se vývoj skládá z navazujících fází. Základní a první fází je dekriminlizace následována přijetím antidiskriminačních zákonů (u nás v 60. letech). Vývoj je pak završen legalizací partnerských svazků stejnopohlavních párů (v ČR již zmiňovaný rok 2006). Podle Waaldijaka každý završený krok připravuje cestu pro krok následující (Baršová, 2002).

Cílem práce je zjistit, jaké novinářské zdroje se při referování v diskuzi o registrovaném partnerství používají, a také popis práce novinářů ve významu používání zdrojů. Téma práce dokládám na článcích z MF Dnes a Práva z let 1997 (doba podání prvního návrhu zákona), rok 1997 je nahrazen rokem 2001, dále rokem 2006 (doba přijetí tohoto zákona) a rokem 2013.

K cíli se pokusím dojít na základě kvantifikovaného popisu na základě četnosti výskytu jednotlivých zdrojů, komparací zkoumaných článků z deníků MF Dnes a Právo ve sledovaných letech. Zjištěná data budu srovnávat, zpracovávat pomocí metody komparace.

Metodologicky budu tedy vycházet z kvantitativního přístupu. Kvantitativní výzkum předpokládá, že vybrané informace, skutečnosti, které tvoří předmět zkoumání, jsou svým způsobem měřitelné. Přínosem výzkumu je popis práce novinářů ve významu používání zdrojů k této problematice a porovnávání zdrojů ve zmíněných letech.

V první části teoretického oddílu práce představuji úvod k problematice novinářských zdrojů. Zabývám se zde základními pojmy, které souvisí s médii, informačními zdroji a zpravodajstvím vůbec.

Ve druhé části teoretického oddílu se věnuji tématům homosexuality a registrovaného partnerství. Její historii a postupným (nejen mediálním) vývojem až do současnosti.

V praktické části již dochází k vlastní analýze zkoumaného materiálu. Zde si položím výzkumné otázky, které budu postupně zodpovídat na základě doložených článků z deníků MF Dnes a Právo a výsledky budou zobrazeny pomocí grafů.

2. TEORETICKÁ ČÁST

2.1. Novinářské zdroje

Tato kapitola pojednává o novinářských zdrojích. Za stěžejní považují podkapitulu s názvem objektivita, relevance a právo na informace, která se věnuje objektivnímu zpravodajství, je v podstatě vymezením toho, jak by zpravodajství mělo vypadat, jakými kritérii by se mělo řídit. S tím souvisí určité etické aspekty zdrojů, které je třeba zmínit. Dále se v této části práce budu zabývat samotnými zdroji žurnalistických informací, které rozdělím do patřičných skupin, a to dle jejich získávání a užívání.

Jak jsem již předesílala, zdroje jsou pro média významné z mnoha důvodů. Jedním z nich je fakt, že novináři nemohou být na více místech současně, účastnit se všech důležitých událostí a akcí. Dále nejsou odborníky ve všech oblastech, což znamená, že se nemohou vyjadřovat ke všem událostem. Proto ke své práci potřebují objektivní a relevantní zdroje, na které se mohou spolehnout. Mediální organizace produkují mediální obsahy. Základem mediálních obsahů jsou informace. Ty novináři získávají pomocí zdrojů. *„Žurnalistické informace slouží k informování široké veřejnosti. Jsou specifickou formou sociální informace, a ty lze zjednodušeně charakterizovat jako poznatky, sdělení nebo zprávy využívané ve společnosti, o vztazích lidí, o jejich potřebách a zájmech“* (Mencl, 2002, str. 7)

Mediální organizace jsou jednotlivá vydavatelství, rozhlasové či televizní stanice se svou vlastní strukturou odpovědností a pravomocí (Jirák, Köpplová, 2007). *„Obsahy, jež média nabízejí, tedy nejsou ani tak výsledkem individuální činnosti, nýbrž daleko více výsledkem fungování celé organizace a jejího postavení ve společnosti“* (Jirák, Köpplová, 2007, str. 74).

Mediální organizace tak dávají vzniknout mediálním obsahům, ve kterých lze najít novinářské zdroje. Za novinářský zdroj považujeme původce informací, které novinář následně zpracuje a použije při tvorbě mediálního sdělení. *„Informační zdroje mají velkou moc ovlivňovat konečnou podobu zpráv. Přístup jednotlivých zdrojů do zpráv do určité míry reflektuje hierarchii společnosti“* (Trampota, 2006, str. 90) V rámci novinářské práce rozeznáváme dvě základní odvětví a to publicistiku a zpravodajství (Bažantová, 2011/2012) *„Zpravodajství stojí na faktech a událostech, které vyhledává, shromažďuje, třídí, selektuje, interpretuje a předává prostřednictvím médií recipientům“* (Osvaldová a kol., 2005, str. 21).

Zpravodajství je založeno na aktuálních informacích. Mělo by čtenáři přinášet nezkreslené, objektivní a věcné informace o aktuálním dění. Právě ve zpravodajství jsou novinářské zdroje důležité. Novinář by neměl čerpat z vlastních zkušeností, ze svých postojů

a názorů, ale z důvěryhodných a podložených zdrojů. Měl by zaujímat neutrální postoj a čtenáře pouze informovat. Zpravodajské informace by měly být ověřeny minimálně ze dvou nezávislých zdrojů. Publicistika je naopak primárně založená na prezentaci autorových názorů a postřehů k danému tématu. Novinář vychází primárně ze svých vlastních poznatků, hodnotí, komentuje, analyzuje na základně vlastního uvážení. Role zdrojů zde tedy není rozhodující (Bažantová, 2011/2012) „*Vztah mezi zpravodajstvím a publicistikou je vztahem mezi faktem a názorem na něj*“ (Osvaldová a kol., 2005, str. 14).

2.1.1. Etické aspekty zdrojů informací

Etiku všeobecně chápeme jako nauku o morálce, tedy správném, mravním jednání. Zásady žurnalistické etiky můžeme najít v etických kodexech žurnalisty, ty jsou přijímány profesními sdruženími žurnalistů v jednotlivých zemích (Osvaldová, Halada a kol., 2007). Etika by se měla dodržovat v jakékoli profesi. Žurnalistika není výjimkou. „*Syndikát novinářů České republiky doporučil svým členům, aby se řídili etickým kodexem přijatým Mezinárodní federací žurnalistů IFJ, a roku 1998 přijal vlastní Etický kodex novináře*“ (Osvaldová, Halada a kol., 2007, str. 66) Pohybujeme se však v čistě teoretické rovině, proto uvedeme některé z chyb, které se nejčastěji vyskytují v praxi. Podle zdroje, který si nepřál být jmenován, podle zdroje blízkého redakci, podle našeho zdroje, to jsou médii často používané formulace. Stane se, že si novinář informaci, zdroj nebo obojí vymyslí, poté je nucen použít některý z těchto výroků. Nemělo by docházet k používání zdrojů z jiných médií bez uvedení zdroje (Bartošek, 2002).

Logika výběru zdroje

I výběr zdrojů potřebuje určitá pravidla a normy, ne každý se může stát informačním zdrojem. Média si své zdroje vybírají dle určitých kritérií. O využití zdroje ve zpravodajství podle Ganse rozhoduje několik faktorů. Prvním kritériem je předchozí vhodnost zdroje. Ten, který byl již dříve ve zpravodajství použit, má větší možnost opětovného prosazení. Záleží na produktivitě zdroje, spolehlivosti a důvěryhodnosti. Neméně důležitým faktorem je autorita a schopnost vyjadřování (Trampota, 2006).

2.1.2. Mediální obsahy

Tato kapitola přiblíží pojmy a procesy spojené s vymezením a tvorbou mediálních obsahů.

Jelikož jsou novinářské zdroje nedílnou součástí mediálních obsahů, je potřeba se touto problematikou zabývat. Novinářské zdroje pomáhají vyplňovat mediální obsahy. Bez zdrojovaných informací, bez citací aktérů, svědků, odborníků či jiných autorů by zprávy nebyly úplné. Mediální obsahy, to je náplň médií. Právě v nich jsou zahrnuty veškeré informace, články, fotografie, názory a komentáře. Každý mediální produkt, ať je to novinová zpráva, výtisk časopisu, fotografie nebo film se skládá z prvků, které jsou určitým způsobem vybrány a uspořádány a tvoří celek. Prvky, které tvoří každý mediální produkt (informace, témata), způsoby jejich výběru a uspořádání a pravidla pro vytvoření celku, představují „obsah“ mediálního produktu (Jirák, Köpplová, 2007). Mediální obsahy odrážejí společenskou realitu, jsou ovlivňovány mediálně- organizačními rutinami (McQuail, 2007). Obsahem rozumíme kvantitativní a kvalitativní rejstřík, jak verbálních, tak vizuálních informací, jež jsou distribuovány masovými médii. Laicky řečeno, prostě vše, co se v médiích objevuje (Shoemaker a Reese, 1991 In Jirák, Köpplová, 2007).

Na tvorbě obsahu médií se podílejí mediální organizace a jejich zaměstnanci, tzn. novináři, redaktoři a mnozí další. Mediální obsahy tvoří informace, k jejichž získání je třeba novinářských zdrojů. Zdroje informací jsou klíčové zejména pro zpravodajství. „*Obsahy zpravodajských sdělení jsou pomyslným průsečíkem mezi mediálními organizacemi, která je vytváří, a jejich příjemci, kteří je spotřebovávají*“ (Trampota, 2006, str. 59) Mediální organizace (vydavatelství, produkční společnosti, televizní, či rozhlasové stanice) mají vlastní byrokratickou strukturu. Tyto složité organizační celky mají propracovanou hierarchii odpovědností a pravomocí a vysokou míru dělby práce. Za každým mediálním produktem stojí složitá organizační struktura složená z výkonů jednotlivých profesí (editoři, grafici, korektoři, tiskaři, scénáristé, kameramani apod.) (Jirák, Köpplová, 2009).

Uspořádání a koordinace jejich práce je rozhodující pro to, aby mohl produkt vzniknout. Mediální obsahy nejsou výsledkem individuální činnosti, ale daleko více výsledkem fungování celé organizace a jejího postavení ve společnosti (Jirák, Köpplová, 2009). Do obsahu zpráv vstupuje řada aktérů společenského života, kteří se stávají součástí zpráv. Někteří jednotlivci a představitelé veřejných institucí mají větší možnost podílet se na formování výpovědí o událostech než ostatní a mohou tak aktivněji usměrňovat jejich interpretaci. Další mají do zpráv téměř zaručený přístup (politici, celebrity), jiní se tam dostanou pouze výjimečně. Opakovaným výběrem představitelů některých sociálních,

profesních, etnických či jiných skupin v kontextu určité situace nebo tématu zpravodajství formuje jejich reprezentaci. Zprávy mají sklon reprezentovat různé typy sociálních aktérů, skupin (například i homosexuálů) ustáleným způsobem, který se však může odlišovat od reality. Právě takovou ustálenou prezentací může zpravodajství posilovat jejich stereotypizaci (Trampota, 2006).

2.1.3. Objektivita a relevance, právo na informace

Následující kapitola pojednává o významných kritériích informační kvality. V předchozí kapitole jsem řešila stereotypy, které realitu zkreslují a pokřivují. Tato kapitola se naopak má vyjadřovat k informační kvalitě, tedy očekávání že by média měla poskytovat kvalitní a relevantní informace.

Jelikož novinářské zdroje jsou stěžejním pojmem vztahovaným ke zpravodajství v médiích a zpravodajství podléhá určitým pravidlům, je nezbytné ta nejvýznamnější pravidla v této práci zmínit. Veškeré informace, kterými jsou mediální obsahy tvořeny, by měly být objektivní a relevantní. Informace by měly odpovídat realitě a být pravdivými.

V moderní době, ve které žijeme, je důležité, aby média měla k dispozici spolehlivé zdroje informací, díky nimž by lidé měli být schopni orientovat se ve světě a odpovědně se rozhodovat. Nejen o tom na jakou kulturní akci večer půjdou, ale měli by na základě podaných informací, mediálních obsahů být schopni utvářet si i názory politické. To znamená rozhodovat o důležitých celospolečenských otázkách, pomáhat ovlivňovat chod společnosti. Například rozhodováním o tom do jakých rukou vhozením svého hlasu do urny svěří „moc lidu“. Jelikož mediální obsahy takto významně ovlivňují celou společnost, je důležité, aby žurnalisté zpracovávali zprávy dle správných postupů (Trampota, 2006). Trampota tyto postupy označuje jako normativní požadavky na zpravodajství. Mezi ty nejčastěji zmiňované řadí požadavky objektivity, vyváženosti a nestrannosti (Trampota, 2006).

Na problematiku objektivity lze podle něj nahlížet ze dvou perspektiv. Prvním úhlem pohledu je náhled na objektivitu z hlediska žurnalistické profese, to znamená, že objektivita je možné dosáhnout dodržováním určitých novinářských postupů. Mediální studia však zastávají názor, že objektivita je nedosažitelným ideálem. V tomto druhém pojetí jde již o objektivitu jako o součást ideologie dané společnosti (Trampota, 2006).

Média, zejména pak zpravodajství by tedy mělo poskytovat informace v určité kvalitě na základě dodržování daných profesních (novinářských) postupů. Žurnalisté získávají informace, které by měly být kvalitní. „*Ústředním pojmem ve vztahu ke kvalitě informací je*

patrně pojem objektivita“ (McQuail, 1999, str. 172). Objektivitou se rozumí výběr, získávání a práce s informacemi. Nejen v rovině tematicko-obsahové, ale i při jejich jazykovém zpracování (Jílek, 2009, str. 59). Denis McQuail definoval hlavní rysy objektivit jako

- Vylučování subjektivního pohledu, názoru
- Zdržení se předpojatostí neboli absence stranění
- Respektování přesnosti a kritérií pravdivosti (relevance a úplnost informací)
- Žádné služby třetí straně (McQuail 1999 In Jílek, 2009, str. 59).

Objektivita neboli informační kvalita má více konceptů, definic a rozdělení. Ty se různí podle společenského diskurzu, období a dle autorů, kteří se touto tematikou zabývají. Například dle Johanna Westerstahla a kolektivu se objektivita zpravodajství skládá z faktičnosti a nestrannosti. Faktičnost tvoří kritéria pravdivosti a relevance. Nestrannost se skládá z vyváženosti a neutrální prezentace (Reifová ed., 2004). Brian McNair pojmenovává projevy objektivit jako oddělování faktů od názorů autora, vyvážené zastoupení názorově odlišných stran a validaci žurnalistických tvrzení referencí k jiným autoritám (Reifová ed., 2004). Karl Rosengreen zase tvrdí, že objektivita je vždy relevantní, protože zprávy musejí odpovídat aktuálním hodnotám společnosti, pro kterou jsou mediální obsahy určeny (Reifová ed., 2004). Daniel Berkowitz informační kvalitu dokonce řadí mezi základní složky ideologie novinářství (Reifová ed., 2004).

Dalším významným faktorem vztahujícím se k zpravodajským informacím je jejich relevance. Je těžké stanovit jednotné univerzální pravidlo relevance, které by platilo pro celou společnost. Každý totiž považuje jako relevantní něco odlišného. Někteří jedinci považují jako relevantní informace z bulvárních deníků, jiní za dostatečně relevantní považují pouze informace zprostředkované seriózními médii (Jílek, 2009).

Z velké části v důsledku lidského faktoru však nemůže existovat žádný zcela neideologický a nestranný systém zpravodajského výběru a referování. To znamená, že ani zpravodajství nemůže být zcela čistě neutrální proces, jelikož i žurnalisté jsou lidé a není v lidských silách zbavit se určitého osobního zaujetí (Osvaldová a kol., 2005).

Posledních pár let však dochází k prolínání publicistiky a zpravodajství. K průniku publicistiky do zpravodajství, to znamená k určitému porušování informační kvality. *„Zpravodajská sdělení přestávají vyhovovat požadavku objektivit a dochází k jejich faktickému přechodu do dílčí oblasti publicistické (v užším slova smyslu)“* (Jílek, 2009, str. 66).

2.1.4. Právo na informace

Nejen v České republice, ale i v dalších demokratických zemích je právně vymezena svoboda slova a práva na informace, bez kterých by svoboda nebyla svobodou. Lidé mohou veřejně a beztrestně prezentovat své názory různými způsoby. Napsat knihu, natočit film, uspořádat meeting, přednášku, divadelní představení, mohou své myšlenky prezentovat jakkoli. Svoboda projevu a právo na informace jsou zakotveny v Listině základních práv a svobod ve svém čl. 17 a jsou zařazeny mezi politická práva. Podle Listiny má každý právo *vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu* (Česká republika, Listina základních práv a svobod, 1992).

V evropském kontextu má význam Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (dále „Úmluva“), která platí i pro ČR jako pro člena Rady Evropy a která je dle čl. 10 Ústavy ČR bezprostředně závazná a má přednost před zákonem. Svobodu projevu a právo na informace zakotvuje čl. 10 odst. 1 Úmluvy, který stanoví, *že každý má právo na svobodu projevu, přičemž toto právo zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů a bez ohledu na hranice* (Česká republika, Evropská úmluva o lidských právech In Bartoň, 2000).

Svoboda sdělovacích prostředků., resp. svoboda tisku, je zvláštním výrazem svobody projevu. Funguje jako institucionální záruka; zaručuje existenci sdělovacích prostředků tak, jako vlastnické právo zajišťuje existenci vlastnictví, právo sdružovací existenci politických stran nebo právo na vzdělání existenci škol. Pokud není dostatečně garantována svoboda projevu, nedá se hovořit o svobodě tisku (Bažantová 2011/2012). Odst. 3 čl. 17 stanoví, že cenzura je nepřipustná. Pojem cenzura není v Listině ani v jiném zákoně definován (Bartoň 2002).

2.1.5. Zdroje žurnalistických informací

Dostávám se ke stěžejní kapitole mé práce, která se věnuje žurnalistickým informacím, jejich definováním a rozdělením. Jak je uvedeno v předchozí kapitole žurnalisté by měli, zejména ve zpravodajství, podávat co nejpravdivější a nejaktuálnější informace.

Mezi hlavní zpravodajské úkoly patří informovat společnost. „*Média jsou zároveň produktem i odrazem dějin společnosti a hrají v ní svou vlastní úlohu*“ (McQuail, 2007, str. 147). Reagují na domácí i zahraniční politické i společenské tlaky a také na očekávání svého aktuálního publika. Odrážejí národní zájmy, kterým v určitých dobách i aktivně slouží a jsou ovlivňovány mnoha dalšími aktéry a institucemi (McQuail, 2007).

Ani v naší historii bychom nemuseli jít daleko, abychom našli období, kde se média stala aktivní složkou propagandy politické moci.

Základem této problematiky je takzvaná normativní teorie, jejímž předmětem zájmu je obraz toho, jak by média měla fungovat, co se od nich očekává. Každá společnost a kultura je jiná a něčím specifická, existují však jisté obecné principy „jednání médií“ (media performance). Normativní teorie tedy mluví o tom, co je žádoucí a významné ve spojení struktury médií a jejich chování (McQuail, 2007). Mezi normativní koncepty žurnalistiky tedy řadíme již zmiňovanou informační kvalitu, objektivitu, relevanci a veškerá kritéria, která pod ni spadají. Dá se říci, že žurnalistické zdroje z této normativní teorie vycházejí. Novinářské zdroje mají v médiích významnou pozici a vyskytují se v mediálních obsazích z mnoha důvodů. Mezi nejvýznamnější patří exkluzivita, pestrost, vyváženost, čas a místo.

Publikum vyžaduje co nejaktuálnější informace, ale i novináři jsou jen lidé a nemohou být na více místech současně. Hlavním úkolem médií je společnost informovat, to znamená podávat, zpracovávat, poskytovat informace a poučovat (Mencl, 2002). Na světě se však za 24 hodin odehraje mnoho událostí a příběhů. Je nereálné, aby se žurnalisté všech těchto událostí účastnili. Proto užívají informace z různých zdrojů (Bartošek, 2002). Není-li novinář osobně přítomen události, o které má referovat, a nemůže tedy vycházet z vlastního pozorování, je při získávání informací odkázán na jiné, přímé účastníky akce (politiky, ekonomy, tiskové mluvčí, odborníky k danému tématu, nebo občany jako očitě svědky událostí. Všechny subjekty, které jsou kompetentní sdělit mu relevantní informaci či ji lze studiem či sledováním získat, se souhrnně označují jako zdroj. Mezi institucionálními zdroji hrají velmi významnou úlohu zpravodajské agentury, tisk, rozhlas, televize, a pokud z nich novinář čerpá informace, mají charakter tzv. otevřeného zdroje. Zdroj otevřený- označení pro veřejně přístupné informace, publikované v médiích (Osvaldová, Halada a kol., 2007).

Žurnalistické informace můžeme dle jejich získávání dělit na vlastní, rešeršní, zprostředkované, získané od jednotlivců nebo od institucí. Dále pak na slovní (verbální), obrazové (vizuální), zvukové (audiální) a smíšené (Bartošek, 2002 In Mencl, 2002).

2.1.5.1. Vlastní zdroje informací

Do této kategorie novinářských zdrojů patří veškeré informace, které si žurnalista obstará sám, z akcí kterých se osobně účastní, na základě vlastního pozorování. Řadíme sem produkty vlastní žurnalistovi zkušenosti (Bartošek, 2002). Základem získávání takovýchto informací je schopnost naslouchat a vnímat okolí (Mencl, 2002). Zmíníme zde typy, které do této kategorie vlastních zdrojů informací patří.

Mezi ně patří produkty získané na tiskových setkáních. Do této kategorie řadíme briefíngy, tiskové konference, tiskové besedy a podobné akce. Tyto akce jsou pro novináře přínosné, jsou příležitostí k získávání informací o institucích, společenských a kulturních akcích, politických stranách, firmách a dalších rozličných organizacích, skupin či osob (Mencl, 2002). Dále můžeme zmínit produkty získané žurnalistou na základě delegované účasti na důležitých nebo zajímavých událostech a prezentacích, na které bývají žurnalisté zváni a akreditují se na ně (Bartošek, 2002).

Produkty získané vlastním pozorováním veřejných nebo soukromých akcí. Do této kategorie řadíme například demonstrace, shromáždění, nehody apod. Dále stojí za zmínku produkty získané pátrací (investigativní) činností. Ta se řadí mezi nejnáročnější způsob získávání žurnalistických informací, který na novináře klade vysoké profesionální nároky. Novinář musí znát o všem něco a o něčem všechno. Investigativní žurnalistika je časově velmi náročná (Mencl, 2002).

2.1.5.2. Produkty získané rešeršováním

Rešeršování neboli hledání a získávání informací k danému tématu. Nalezené a získané informace poté novináři, žurnalisté použijí k tvorbě druhotného dokumentu. Rešerše se provádějí z knih, sborníků, databází či ročenek. V dnešní době patří mezi nejvyužívanější zdroje informací internet. Rešerše automaticky nezajišťují pravdivost, objektivitu nebo reprezentativnost. Žurnalista sám musí určit, jak věrohodná je rešeršní informace (Bartošek, 2002).

2.1.5.3. Zdroje zprostředkovaných žurnalistických informací

Tyto zdroje jsou pro žurnalistiku nejčastější a nejpoužívanější, jelikož ani novináři nemohou být u všeho. Mezi časté zdroje patří veřejnost. Termín veřejnost označuje občany, čtenáře, posluchače, publikum (Bartošek, 2002). Veřejnost své názory ráda prezentuje, vyjadřuje se k palčivým společenským otázkám. Problémem je, že názory veřejnosti bývají často subjektivní. Za to jsou však čtivé a pro čtenáře zajímavé, jelikož se s těmito názory „obyčejných“ lidí ztotožňují. Dalším zprostředkovaným zdrojem informací je veřejné mínění (Mencl, 2002).

Pro pojem veřejné mínění se neustálila žádná obecně přijímaná definice. Nejčastěji se vysvětluje jako souhrn názorů, které veřejnost (společnost) vyjadřuje k určitému tématu. V dalším významu můžeme tento pojem chápat jako shodu názorů mezi členy veřejnosti dosaženou vzájemnou diskuzí. Dále si tento termín můžeme vysvětlit ve smyslu zveřejněného mínění, které lidé vyjadřují veřejně, vůči cizím osobám a které se může lišit od jejich soukromého osobního názoru (Reifová ed., 2004). Veřejné mínění je zjišťováno agenturami, redakcemi v podobě průzkumů (Bartošek, 2002).

Média vytvářejí veřejné mínění, ovlivňují ho zejména tím, jaké zprávy vybírají, jaké k nim zaujímají postoje. Média formují veřejné mínění, nastolují témata, která veřejnost vnímá jako důležitá. (agenda setting) Dochází k tomu, že lidé diskutují o těch událostech, která jim média předloží, zastávají stejný názor jako například to či ono periodikum. Pokud mají jiný názor na věc, nebo svá „menšinová“ témata k diskuzi, raději si je nechávají pro sebe. Nechtějí být v menšině, v izolaci se svým názorem. Proto dochází k tomu, že se v médiích píše to, co si redakce sama určí, co nastolí. Tento jev se nazývá spirála mlčení (tento jev definovala Noelle-Neumannová). Masová média jsou jistou spojnicí mezi událostmi ve světě a obrazy, které si o těchto událostech vytváří lidé „ve svých hlavách“ (Trampota, Nečas, 2007).

2.1.5.3.1. Kolegové jako zdroj informací

Pokud se události, koncertu, demonstrace, či jiné akce nemůže žurnalista zúčastnit osobně, je možné, že se zúčastní jiný kolega z redakce, stejné či jiné. Dalo by se zde použít heslo „musíme si pomáhat“. Hojně jsou využívány zejména informace od zahraničních kolegů. Pravdivost těchto informací však není lehké ověřit. Každý žurnalista má na věc svůj vlastní pohled, názor a informace mohou být zaujaté a zkreslené (Bartošek, 2004).

2.1.5.3.2. Autority z oblasti veřejného života (opinion leaders)

Mezi tyto autority se řadí herci, moderátoři, sportovci, umělci a mnoho dalších. Takzvané „celebrity“, veřejně známé, populární osobnosti, které jsou ochotny se vyjádřit k jakékoli problematice (Mencl, 2002; Bartošek, 2002). Jejich vyjádření a názory se objevují v médiích spíše pro atraktivitu, než pro podávání věrohodných informací. Vyjadřují se totiž k problematice, ve které nepatří mezi odborníky. Pro veřejnost je to však čtivé a zajímavé.

2.1.5.3.3. Odborníci

Odborníci patří mezi hojně využívané zdroje. Řadíme sem odborníky na jakékoli téma. Politology, právníky, ekonomy, vědce, učitelé (Bartošek, 2002). Média tento zdroj používají stále častěji. Lidé více věří tzv. expertům na danou problematiku. Každé médium má svou databázi takovýchto odborníků, které v případě potřeby vyjádření k danému tématu kontaktují.

2.1.5.3.4. Dopisovatelé, zpravodajové, spolupracovníci

Novináři se z mnoha důvodů nemohou účastnit všech událostí. Zejména pokud se důležité akce konají v zahraničí, nemají vždy prostředky se k dané události (včas) dostat. Což je hlavním důvodem k potřebě těchto zdrojů v podobě dopisovatelů a zpravodajů. Tyto zdroje se události například té zahraniční osobně zúčastní, detailně popíší její průběh a předají zprostředkované informace kolegům.

Do této kategorie řadíme novináře místní, zahraniční, novináře na „volné noze“ (Bartošek, 2002).

2.1.5.3.5. Informace ze speciálních center

Novinářům k jejich práci nestačí jen pozorovací schopnosti a účast na konkrétních akcích. Potřebují ke své práci i data, čísla, různá fakta, která mohou najít například v databázích, archívech, speciálních centrech. Do této kategorie spadají knihovny s databázemi, odborné knihovny při specializovaných a vysokoškolských pracovištích, informační oddělení veřejné správy, městská informační centra, internetová pracoviště. Vlastní databáze mají vybudovány všechny velké redakce masmédií a tiskových agentur (Bartošek, 2002).

Hojně je využíváno například Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM), kde lze najít názory veřejnosti na tu či onu problematiku. CVVM je výzkumným oddělením sociologického ústavu AV ČR, v.v.i. (CVVM, aktualizace 2014).

2.1.5.3.6. Internet

Díky internetu se moderním společností otevírá nespočet možností. Umožňuje lidem mezi sebou komunikovat, nehledě na vzdálenost, obchodovat, provádět bankovní transakce, podnikat a zejména patří mezi nejpodstatnější a nejpoužívanější zdroj informací. Internet je komunikační nástroj, jehož základem je předávání multimediálních informací mezi počítači (Musil, 2003).

Pro žurnalisty je tento zdroj o to cennější, jelikož na internetu mohou najít elektronické mutace deníků, databází, rejstříků a tiskových agentur včetně ČTK (Bartošek, 2002). Žurnalisté díky němu mohou získávat informace z mnoha různých zdrojů. A to jak z našich, tak zahraničních zdrojů.

2.1.5.3.7. Zpravodajské agentury

Dalším velmi důležitým a nepostradatelným zdrojem informací jsou zpravodajské neboli tiskové agentury, takzvané „noviny pro novináře“. *„Mediální organizace, které se zabývají získáváním, zpracováním, ukládáním a šířením textových, obrazových, zvukových či audiovizuálních informací. Produkci tiskových agentur za úplatu odebírají jiná masová média, státní i soukromé instituce a jednotlivci“* (Reifová ed., 2004, str. 17).

Roku 1958 statut Evropské aliance tiskových agentur definoval, že jde o instituce, které mají za cíl shromažďování a distribuci informací určených především pro tisk, rozhlas a televizi (Trunečková, 1997) Agentury lze rozlišovat na univerzální (např.: Reuters, naším zástupcem je ČTK) s širokým tematickým záběrem a tiskové agentury specializované (sportovní, např.: SID- Sport Informations Dienst). Dále můžeme rozlišovat tiskové agentury světové, mezinárodní, regionální či národní a to dle rozsahu a úrovně poskytovaných služeb. Tiskové agentury mohou existovat jako instituce státní či s veřejnoprávním statutem. Jejich vlastníky mohou být média i nemediální subjekty (Osvaldová, Halada a kol., 2007).

2.1.5.3.7.1 Česká tisková kancelář (ČTK)

Touto kapitolou navazuji na kapitolu předešlou, která přibližuje zpravodajské agentury, definuje tento pojem a objasňuje, k čemu slouží a čím jsou pro novináře potřebné. Cílem této kapitoly je představit naši tiskovou kancelář, ze které celostátní média čerpají nejen informace, ale i fotografie a videa.

Jelikož není v možnostech novinářů vyprodukovat veškeré články naplňující mediální obsah, využívají česká média jako zdroj informací ČTK, naši tiskovou kancelář, která disponuje rozsáhlou databází nejen informací, ale i fotografií a videí.

ČTK značí oficiální označení národní tiskové agentury v naší republice (Osvaldová, Halada a kol., 2007). Česká tisková kancelář se řídí mottem: Spolehlivost-rychlost-nezávislost (ČTK, 2006).

Jako tisková agentura ČTK sbírá, zpracovává a distribuuje zpravodajské informace. ČTK není financována státem ani z koncesionářských poplatků (ČTK, 2006). Vznikla v roce 1918. Česká tisková kancelář má svou infobanku, která obsahuje veškeré zpravodajství v češtině i angličtině. Jsou v ní uloženy elektronické archivy všech tištěných deníků a dalších periodik vycházejících v České republice. Dále ČTK disponuje fotobankou a videobankou. Ve fotobance je uloženo přes pět milionů fotografií od 20. let minulého století až po dnešní aktuality. Veřejně přístupné jsou na internetu zhruba dva miliony snímků. Videobanka obsahuje denní video produkci ČTK i databázi doposud vydaných video reportáží. Agentura má své zpravodaje v zahraničí a čerpá ze servisu světových tiskových agentur jako Reuters, AFP, AP a dalších. Poskytuje svým klientům služby technického charakteru. Mezi tyto klienty řadíme zejména tisk, rozhlas a televizi. Sdělovací prostředky však nejsou jejími jedinými odběrateli (klienty) (Mencl, 2002).

ČTK dále nabízí vlastní zpravodajský server České noviny. Pro novináře je tato databáze nepostradatelným zdrojem informací. Ulehčuje jim práci po všech směrech. Zdroje z ČTK nemusejí dále ověřovat, jsou dostatečně důvěryhodné. Mezi další pozitiva patří i časová výhodnost. Žurnalisté nemusejí informace složitě shánět a zajišťovat si zdroje, stačí přebrat informace z databáze zpravodajské agentury.

2.2. Homosexualita, registrované partnerství

2.2.1. Homosexualita

Dalším tématem, kterým se budu v této části podrobněji zabývat, je homosexualita, jelikož v této práci jde specificky o zdroje v diskuzi o registrovaném partnerství. Téma je spojeno s homosexualitou jako sociálním fenoménem, vývojem práv homosexuálů a jejich postupného zahrnutí do legislativy. Tématem práce jsou novinářské zdroje v diskuzi o registrovaném partnerství. Takové partnerství u nás mohou uzavírat pouze stejnopohlavní páry. Proto je důležité se seznámit s tématem homosexualita.

„Homosexualita je převažující nebo výlučná erotická a citová náklonnost k osobám stejného pohlaví. Heterosexualita je naopak převažující nebo výlučná erotická a citová náklonnost k osobám opačného pohlaví“ (Procházka, 2002, str. 26). I v dnešní době s touto definicí můžeme souhlasit. Heterosexuálové i homosexuálové hledají ve vztahu lásku, pochopení, důvěru, bezpečí. Homosexuální vztahy jsou založeny na stejných hodnotách jako ty heterosexuální. Jediným rozdílem je pohlaví párů. Heterosexuálním párem rozumíme ženu a muže, homosexuální páry sestávají z osob stejného pohlaví. Homosexuálně zaměřené muže společnost označuje jako homosexuály (anglicky gaye), homosexuální ženy jsou známy pod pojmem lesby (Janošová, 2000).

Termín gay pro označení homosexuálních mužů byl převzat z anglického jazyka a stal se hojně používaným. V předrevolučním období používali homosexuálové při komunikaci v rámci své subkultury přivlastňovacího zájmena „náš“ a při referování o svých příslušnících „našinec“. V roce 1989 se slovo gay vyskytuje v bulletinu Lambda vícekrát s anglickou koncovkou a pouze ojediněle v českém skloňování (Seidl a kol., 2012). Homosexuální ženy se začaly označovat jako lesby. I když některým tento název přišel příliš tvrdý a drsný a upřednostňovaly termín lesbičky. (Seidl a kol., 2012). Společnost má pro tyto „nositele homosexuálního zaměření“ několik dalších jmen a názvů. Jedním z nich je všeobecně známý pojem 4% (čtyřprocentní), 4% menšina, kterým pojmenovává jak muže, tak ženy a zároveň odkazuje na počet gayů a lesbiček v naší populaci. *„Výsledky jednotlivých sociálních a sexuologických výzkumů se velmi různí. Nejčastěji se uvádí četnost u mužů 4 % (až 10 %) a u žen 1 % a více“* (Janošová 2000, str. 13, 14). První známý soukromý výskyt dvou nových pojmů heterosexualita a homosexualita pochází od německého lékaře Karla Marii Kertbenyho. Sám Karl tyto pojmy vymyslel a použil v dopise s datem 6. května 1868. V první řadě však bylo potřeba vymezit pojem heterosexualita, aby tak vznikla norma, od které by se abnormální homosexualita mohla lišit. Heterosexualita je pojmem a rolí, identitou a sexuálně

politickou institucí, specifickou pro konec 13. a pro 20. století. Homosexuál, jako pojem od Kertbenyho byl poprvé veřejně použit ve výzvě k reformě zákona o sodomii, roku 1869 (Katz, 2013). Muži a ženy po sobě začali toužit s jistým a hlubokým pocitem normality až po použití a ukotvení pojmu heterosexualita (Katz, 2013). Což vychází z takzvané labelling theory, jinak také etiketizační teorie či teorie nálepkování. Dle ní se určití jedinci stávají „deviantními“, a to proto, že tak byli „onálepkováni“ označeni jinými lidmi (Giddens, 1999). Pokud na něco máme nálepku, ať už je tím něčím heterosexualita či homosexualita, tak to sociálně existuje a společnost s tím může nějak pracovat. Může to být zrovnoprávněno, může se to stát normou (v případě heterosexuality), nabízí se i stigmatizace či léčení (v případě homosexuality). Lze říci, že pravidla vymezující deviace, určuje sexuální většina sexuální menšiny. To znamená heterosexuální lidé L&G osobám. Význam této teorie tkví v tom, že žádné jednání není deviantní samo o sobě. Co se považuje za deviantní, odlišné definuje společnost, nositelé moci (Giddens, 1999).

2.2.2. Historie homosexuality z medicínského hlediska

Mezi významné novinářské zdroje vyjadřujících se k tématu homosexualita v médiích patří lékaři, sexuologové a psychologové. Jedním z důvodů je skutečnost, že homosexualita byla v minulosti trestným činem i nemocí, deviací nebo psychickou poruchou. Homosexualita jako taková spadá do kompetence sexuologů, psychologů a psychiatrů, ne každý je totiž schopný se se svou odlišností vyrovnat. *„Do poloviny 19. století spadala v medicíně otázka nekonvenčních sexualit, jejichž projevy byly podle platného práva trestnými činy, výhradně do oboru soudního lékařství“* (Seidl a kol., 2012, str. 69). Dle odborníků vedlo provozování neřestných aktivit jako masturbace, pederastie apod. k vážným fyziologickým a duševním poruchám jedince (tamtéž). Termín „duševní hermafrodité“ použil J. L. Casper jako synonymum pro homosexuály, čímž jen podnítl zájem psychiatrie o studium těchto osob (Seidl a kol., 2012). Do 60. let 20. století byla homosexualita brána jako nemoc.

Zastánci tohoto názoru považují homosexualitu za nemoc duševní, někteří ji dokonce srovnávají s pedofií či jinými úchytkami (Reitmaierová, 2009). V 70. a 80. letech byly homosexuálové považováni za „přenašeče“ pohlavní nemoci AIDS. O té se v minulosti mluvilo jako o nemoci homosexuálů. *„Prvními lidmi s touto diagnózou byli právě gayové, kteří v USA a západní Evropě tvořili tři čtvrtiny všech nemocných, díky čemuž se začalo hovořit o gayích jako o rizikové skupině“* (Knol, 2010, str. 18). *„V současné době je homosexualita v civilizované části planety vyškrtána ze všech seznamů sexuálních deviací*

a je chápána jako jedna ze sexuálních alternativ. V roce 1992 byla z těchto seznamů vyřazena světovou zdravotnickou organizací WHO“(Kaňka, 2000, str. 13).

2.2.3. Historie chápání homosexuality ve společnosti

Vždy je důležité znát historický kontext dané problematiky, ne jinak je to s tématem homosexualita. Zvláště zásadní je historický vývoj u takových témat, která se dotýkají celé společnosti. *„Vytváření celospolečenských postojů k menšinám je komplikovaným a dlouhodobým procesem ovlivňování společenského vědomí. Podstatně se při něm uplatňují ideologické a religiózní aspekty, právní a medicínské postavení menšiny, vlastní osobní zkušenosti většiny s menšinovým jevem (vizibilita), prezentace a popularizace odborných znalostí a zkušeností a také celkové liberální či konzervativní ladění ve společnosti“* (Stehlíková, 1995, str. 14). První zmínky o homosexualitě můžeme najít již v Antice, kde bylo homosexuální chování součástí výchovy mladých chlapců. Antická homosexualita však s homosexualitou jak ji známe dnes má společného jen pramálo (Fafejta, 2004).

Celý Středověk je spjat s křesťanstvím. Jinak tomu v tomto období nebylo ani s homosexuální tematikou. Vztah muže s mužem, či ženy s ženou byl největším hříchem, za tento prohřešek hrozil trest smrti. Renesance již byla obdobím méně striktním. Myšlení a cítění bylo opět znovu více v rukou člověka než Boha. I v této době se však vyskytovaly problémy, zejména s církví. V období druhé světové války byli homosexuálové označování růžovým trojúhelníkem, který se v 70. letech stal symbolem homosexuálů bojujících za svá práva. (Heřmanská, 2010). Za fašismu bylo odsouzeno okolo 50 000 gayů a 10 000 z nich skončilo v koncentračních táborech. *„Současné pojetí homosexuality se objevuje až ke konci 19. století. Homosexualitou se vedle církve a mravokárců začíná zabývat i medicína a etabloující se psychologie a psychiatrie. Objevuje se představa homosexuality coby choroby, která musí být léčena....nejde již o hřích, který má být potrestán nebo napraven, ale o přirozenost jedince“* (Fafejta 2004, str. 88).

2.2.4. Heteronormativita a homofobie

V této kapitole se věnuji dvěma zásadním pojmům, které se k homosexualitě vztahují. Heteronormativita a homofobie jsou v této problematice stěžejními, je důležité je definovat a rozvést.

Fenomén homosexuality ale není pouze nějakou biologickou daností, je zásadním kulturním a sociálním způsobem formována a sama kulturu a společnost ovlivňuje. Společnost potřebuje pravidla a normy. Má tendenci definovat co je normální, ať už v oblasti pracovní, společenské, či sexuální. Je normální provozovat sadomasochistické praktiky, je v pořádku láska muže s mužem či ženy s ženou? Lidé potřebují tyto věci definovat, dávat svým životům řád, pravidla. Většina lidí se snaží alespoň na veřejnosti chovat co nejnormálněji, dle společenského či mravního řádu. „*Heteronormativita odkazuje k jakési normě, kterou je v tomto případě heterosexualita. Společnost automaticky předpokládá, že všichni v našem okolí jsou heterosexuální*“ (Bartoň, 2000).

Společenská norma nám tak naznačuje, že je normální být heterosexuálním jedincem. A to již od útlého dětství, kdy si v pohádkách princ bere princeznu, kdy si děti ve školních lavicích představují a kreslí svého ideálního partnera. Mají však od autority v podobě učitele jasně daná pravidla. Chlapci nakreslí svou vysněnou „princeznu“ (manželku) a dívky zase „prince“ (manžela). Pokud jste homosexuálním jedincem, vybočujete ze společnosti a jakýmsi způsobem porušujete společenský řád. Sexuolog Procházka s touto normou nesouhlasí. Tvrdí, že v takovém případě, ze sociologického hlediska by mohla být deviací i genialita. Protože není běžné mít IQ nad 130 (Mladý svět, roč. XXXIV., č. 27, rok 1992 In Janošová, 2000). Menšinová orientace není pro společnost nijak nebezpečná, proto by se společnost měla chovat k homosexuálním jedincům jako k sobě rovným. Jak píše Katz, to jak vnímáme homosexualitu je spíše než záležitostí biologie, záležitostí kultury: „*Neheterosexualita není nepřírozená, nepřírozenou je pouze činěna*“ (Katz, 2013, str. 38). Příčiny heterosexuality jsou stejně důležité jako příčiny homosexuality. Důležitým pojmem k této problematice je i termín sociální exkluze. V tomto kontextu bereme sociální exkluzi jako diskriminaci určité sociální menšiny. Důsledkem může být vyčleňování této menšiny z určitých sociálních celků, zejména pracovních kolektivů. Jinou formou sociální exkluze je naše legislativa, která tyto jedince staví do znevýhodněného postavení (Palkovič, 2011). Jako příklad můžeme uvést i registrované partnerství. Gayové a lesby se sice mohou registrovat a stvrdit tak svůj partnerský svazek, regulérní „heterosexuální“ svatbu však mít nemohou. Společnost je tedy stále určitým způsobem vylučuje, stigmatizuje.

Vylučování nebo stigmatizace, obojí je založeno zejména na strachu společnosti z něčeho odlišného. Nepřátelský postoj jedinců je největší měrou založen právě na strachu. Což nás přivádí k dalšímu pojmu. Projevy heteronormativity, které bychom mohli označit jako negativní, obzvláště v současném kontextu lidskoprávní společnosti mající jako jednu z hlavních hodnot rovnost, se zpravidla označují slovem „homofobie“. Američan George Weinberg údajně začal pojem homofobie (ve významu jak ho chápeme nyní) používat ve druhé polovině šedesátých let. Homofobií rozumíme nepřátelský postoj a chování vůči homosexuálním lidem (Pechová, 2007). Nepřátelský postoj může být vyjádřen různými způsoby. Od nadávek až k fyzickému násilí. Homofobní jedinci nedokáží pochopit jejich sexuální orientaci, nejsou schopni homosexuály přijmout mezi sebe. Tak může docházet k nadávkám, fyzickému násilí a k šikanování vůbec již od útlého věku. Homosexuálové se poté mohou začít bát dávat svou orientaci najevo, tedy být odlišní. Důvodů k homofobnímu jednání může být mnoho. Mezi nejčastější patří předsudky spojené s malou informovaností o této problematice, příslušnost k církvi, která homosexualitu odsuzuje apod. (Poradna pro občanství, občanská a lidská práva, 2010).

2.2.5 LGBT hnutí a práva

Zásadní změnu společenského postoje ke stejnopohlavním párům sehrála v historii gay a lesbická (také LGBT) hnutí. Tyto organizace také bývají častým zdrojem informací v diskusi o LGBT právech v médiích.

Členství v organizaci, skupině, dodává lidem odvahu v jejich přesvědčení či záměru, utužuje komunitu. Účelem skupiny je dosažení cíle týmovou prací. LGBT organizace se snažily a stále snaží prosazovat práva gayů a leseb.

První pokus o vybudování homosexuální organizace u nás se datuje do období první republiky. „*První pokus o založení takového spolku podnikl v Československu roku 1923 František Čerovský ve spolupráci s medikem Františkem Jelínkem*“ (Seidl a kol., 2012, str. 147). První gay a lesbické sdružení, které po válce aspiruje na emancipaci homosexuálů uvědomělou aktivistickou činností má název „Lambda“ (Seidl a kol., 2012). Mezi první organizace po sametové revoluci patřilo SOHO, (později Gay iniciativa), které vzniklo spojením několika nově založených organizací včetně Hnutí za rovnoprávnost homosexuálních občanů, z jara roku 1990, které si kladlo za cíl politické a právní změny.

K největšímu rozmachu aktivit LGBT skupin docházelo v 90. letech 20. století. Skupiny se scházely v barech, na diskotékách apod. Důležitou roli sehrál v té době internet. Homosexuální tematika čím dál častěji proniká do médií a stává se veřejně diskutovanou

problematikou (Beňová a kol., 2007). Probíhají filmové i jiné festivaly s LGBT tematikou (Mezipatra, který má tradici dodnes, Febiofest) (Beňová a kol., 2007). V současné době existuje několik mezinárodních LGBT organizací. Za všechny můžeme uvést například International Lesbian and Gay Association-Europe (ILGA, ILGA- EUROPE).

Z českých organizací je to Gay Iniciativa, Gay a lesbická liga, která se podílela na vzniku o zákonu o registrovaném partnerství (Poradna pro občanství, občanská a lidská práva, 2010; GL, 2013). Další významnou organizací je STUD, která vznikla roku 1996 a mezi její hlavní aktivity patří známý, již zmiňovaný Queer filmový festival Mezipatra (STUD, 2009).

Sama jsem se v listopadu účastnila olomouckého festivalu Mezipatra. Program byl bohatý, podílel se na něm například i olomoucký improvizační spolek O.L.I.V.Y., který si připravil představení s názvem Queer improliga. I díky těmto aktivitám je dnes homosexualita stále více vnímána jako životní styl (Možný, 2008) namísto reprodukování obrazu homosexuality jako deviace a choroby, jak tomu bylo v minulosti (Matochová, 2010). „*Pro lesbickou a gay komunitu v České republice je v současnosti celkově typická malá organizovanost a velké rozdíly mezi jednotlivými generacemi a regiony*“ (Beňová, 2007, str. 13).

V roce 2010 vzniká organizace, která se zasloužila o první queer festival hrlosti v Praze, který se uskutečnil v srpnu 2011 pod názvem Prague Pride (Seidl a kol., 2012). Od roku 2011 funguje organizace s názvem PROUD- Platforma pro rovnoprávnost, uznání a diverzitu, což je v současné době jediná LGBT organizace, která usiluje o systémové změny v oblasti práva a široké veřejnosti. Mezi její cíle patří také téma rodičovství a s tím spojená legalizace adopcí pro stejnopohlavní páry. (Seidl a kol., 2012). Dalším velkým počinem, kterým se tato poměrně „mladá“ organizace může pochlubit je Novela zákona o registrovaném partnerství, která umožní osvojení dítěte partnera/partnerky. V červnu 2013 předložila skupina poslankyň a poslanců v čele s Janou Černochovou novelu zákona o registrovaném partnerství, podle které by mohl jeden z registrovaného páru osvojit dítě svého protějšku. Tento návrh připravila právě LGBT organizace PROUD, podepsalo se pod něj 20 poslanců a poslankyň z různých politických stran. Pokud by byl návrh schválen, znamenalo by to, že si partner či partnerka může osvojit dítě svého protějšku, a to v případech, kdy má dítě z hlediska práva pouze jednoho rodiče nebo pokud druhý rodič o dítě nepečuje a dá k osvojení svého potomka souhlas. Druhý rodič/osvojitel se tak stane rodičem dítěte se všemi právy a povinnostmi, které plynou z rodinného práva. Partneři však budou moci osvojit dítě svého protějšku pouze tehdy, pokud budou mít uzavřené registrované partnerství (Stejná rodina, 2013). Pokud bude tato novela schválena, homosexuálové se zase

o krok přiblíží „normálnímu“ zařazení do společnosti. Z výsledků, které udává CVVM na to však česká společnost ještě není plně připravena. Samotná existence této novely, podpora jak politiků, tak slavných osobností je však pozitivním příslibem do budoucna.

2.2.6. Homosexualita jako veřejně přijatelnější jev

Veřejnost je konzumentem mediálních obsahů. Novináři pracují právě pro veřejnost a společnost, tvoří pro ni mediální obsahy. Přijetí homosexuálů společností je proto významným mezníkem v dějinách. Na přelomu 20. století se situace ve společnosti celkově uvolnila, byl kladen důraz na svobodu jednotlivce. Veřejnost začala mimo jiné přijímat i novoty ze sexuální oblasti. Přišel zlom sexuálního studu. Příznivý vývoj byl však narušen 2. světovou válkou (Janošová, 2000). V této době byli homosexuálové pronásledováni nacisty. „*Nacistická ideologie vinila gaye z toho, že promrhávají rozplozovací sílu mužů*“ (Janošová, 2000, str. 47).

Po 2. světové válce začal v Evropě postupný proces dekriminizace homosexuality. Společně s Maďarskem jsme roku 1961 patřili mezi jedny z prvních států, kde byla zrušena její trestnost. V roce 1961 totiž vstoupil v platnost nový český zákoník. Neznamenal to však totální svobodu. Homosexuální projevy odehrávající se mimo soukromí byly posuzovány jako jednání vzbuzující veřejné pohoršení (Janošová, 2000). V této době se stát snažil zabránit vzniku LGBT organizací. Ty však měly mnoho svých cílů. Hlavním cílem všech organizací, sdružujících homosexuálně orientované jedince v této době bylo zajistit jim bezpečné sociální postavení a ochranu. O tyto práva usilovala především organizace SOHO (Sdružení organizací homosexuálních občanů). Tato organizace dosáhla zásadní změny v sexuálních životech mladistvých. Konkrétně sjednocením věkové hranice právně přípustného pohlavního styku, a to jak pro heterosexuální páry, tak pro ty homosexuální. Hranice byla posunuta na 15 let (Fanel, 2000).

Homosexualita se tak stala viditelným společenským jevem (Janošová, 2000). V těchto letech se provádělo mnoho výzkumů v oblasti sexuálních minorit. Analyzovaly se názory veřejnosti, média se touto problematikou hojně zabývala. Weiss a Zvěřina prováděli v letech 1993, 1998 a 2003 v České republice výzkumy týkající se sexuálního chování u nás, do kterého spadal i názor na homosexualitu. Zatímco v roce 1993 považovalo homosexualitu za nemoc cca 37 % populace a za přirozený stav 22 %, v roce 2003 ji za nemoc považuje pouze 24 % a za přirozený stav 30 %. Mezi roky 1993 a 2003 se počet lidí, kteří považují homosexualitu za škodlivou odchylku, snížil z 14 % na 11 % a těch, kteří považují

homosexualitu za neškodlivou odchylku, zvýšil z 21 % na 30 % (Palkovič, 2001). Z těchto výsledků lze usoudit, že homosexualita je stále vnímána jako jistá odchylka od normálu. Společnost se s touto sexuální minoritou ještě naplno nesžila, nezačala ji přijímat jako svou plnohodnotnou součást, svou přirozenost. Na druhou stranu se homosexualita stala častým mediálním tématem, což vedlo k větší informovanosti a toleranci společnosti. Navíc byla homosexualita zařazena do koncepce sexuální výchovy (Brzek, Pondělníčková-Mašlová In Janošová, 2000).

Aktuálním a mediálně diskutovaným tématem je v dnešní době homoparentální rodina, adopce dětí gay a lesbických párů. Slovinská socioložka Alena Švab tvrdí, že homosexuální partnerství a homoparentální rodiny jsou motorem společenských změn pozdní modernity (Švab, 2007 In Sokolová, 2009). Ve společnosti však stále převažuje diskurz tradiční, tedy heterosexuální rodiny. Nezávisle na legislativě zemí však vedle tradičních rodin existují i ty gay a lesbické (Sokolová, 2009). Poslanci v roce 2013 začali s bojem o možnost osvojení dítěte jednoho z homosexuálních partnerů z registrovaného páru. „Zákon o registrovaném partnerství platí několik let, měli bychom se posunout někam dál“, vyjádřila se poslankyně ODS Jana Černochová (Kopecký, 2013). Dle průzkumů CVVM by adopce dětí gay a lesbickými páry podpořilo pouhých 22 procent respondentů, proti adopci homosexuálními páry se vyjádřilo celkem 67 procent dotázaných (CVVM, 2007 In Sokolová, 2009). Sokolová nazývá tento společenský názor „toleranci za určitých podmínek“ (Sokolová, 2009).

Tolerance za určitých podmínek či podmíněná tolerance, jak ji nazývá Sokolová, vystihuje aktuální názor společnosti na danou problematiku (Sokolová, 2009). Společnost již přijala zákon o registrovaném partnerství, přijímá, že homosexuální páry spolu společně žijí v určitém svazku, který se podobá manželství. Dokud spolu gayové a lesby pouze „tíše“ žijí a nezasahují do veřejného života novými představami a změnami, je vše v pořádku. V dnešní době se však z „tiché“ sexuální menšiny stává skupina „hlasitá“, která se hlásí o svá rodičovská práva. Právě tyto rodičovské touhy jsou v rozporu s tradičním vnímáním rodiny jako heterosexuální instituce ženy a muže, kteří spolu vychovávají děti. Názory a vnímání veřejnosti na homosexualitu se najednou diametrálně mění. S tématem homoparentální rodiny přestává být společnost tolerantní a chápavou (Sokolová, 2009).

2.2.7. Registrované partnerství

Registrované partnerství je stěžejním tématem této práce. Dříve než ho však mohu podrobit analýze ve vztahu k novinářským zdrojům, je třeba tento pojem definovat. Nejen samotný pojem, ale i jeho vývoj. Jelikož cesta k registrovanému partnerství, zejména v České republice nebyla lehká. Homosexuálové se nejen u nás, ale i jinde ve světě snažili již v historii prosazovat svá práva. Poté co se i díky médiím dostali do povědomí veřejnosti, se snažili o získání práva na regulérní právní svazek. Heterosexuální páry mají možnost volby, manželství nebo žití „na psí knížku“, na „hromádce“. Partneři stejného pohlaví v České republice takovou možnost do 1. července roku 2006 neměli. Nezbyvalo jim nic jiného než žít takzvaně „na hromádce“. Naše legislativa jim neumožňovala jejich svazek právně stvrdit. Přijetím zákona č. 115/2006 jim právní řád České republiky umožňuje se „zaregistrovat“ (Zákony pro lidi, 2006).

Než se však budu věnovat registrovanému partnerství u nás v České republice, je třeba zmínit obecné vývojové koncepty spjaté s touto tematikou.

Těmito vývojovými procesy se zabýval nizozemský badatel Waaldijk, který tvrdí, že proces vedoucí k uznání vztahů gayů a leseb má určitou vývojovou posloupnost. Vývoj tvoří tři fáze, které na sebe vzájemně navazují. Prvním krokem je dekriminlizace homosexuality, na kterou navazuje přijetí antidiskriminačních zákonů. Celý proces je pak zakončen legalizací partnerských svazků gayů a leseb. Tento vývoj je však v každé zemi jinak rychlý (Waaldijk, 2000 In Baršová 2002). Autor tuto teorii nazývá teorií logické posloupnosti, kterou doplňuje zákonem malé změny. Dle něhož je jakákoliv legislativní změna pojící se s homosexualitou uzákoněna za dvou podmínek. Za první, pokud je tato změna vnímána jako malá, druhá podmínka je však rafinovanější, za druhé, pokud je dopad legislativní změny odlehčen nějakou jinou menší změnou, která na druhou stranu homosexualitu zavrhuje. Ke druhé podmínce uvádí Waaldijk následující příklad. V některých zemích, i v Československu byla sice zrušena trestnost homosexuálních styků, zároveň však byl zaveden zákaz homosexuálních styků na veřejnosti (Waaldijk, 2001 In Baršová 2002).

Pokud se bavíme o stávajícím statusu quo ve společnosti, dostáváme se k modelům Ericha Heinze, který definuje čtyři základní modely uznání práva na sexuální orientaci. Jsou to všeobecné přístupy vztahující se k problému sexuální orientace. Patří sem model uznání minimálního, kterým se myslí dekriminlizace homosexuálního jednání. Dále uznání částečné, které je charakterizováno ne- diskriminací, jež zahrnuje zákaz diskriminace na základě sexuální orientace. Dalším typem je model širokého uznání, do kterého spadá termín

afirmativní asimilace. Tento pojem zahrnuje aktivní ochranu této sexuální menšiny před násilím, výchovu obyvatelstva k chápání a uznání homosexuální menšiny a také zahrnuje jak finanční, tak politickou podporu LGBT organizací. Posledním modelem je model plného uznání. Tento model Heinze v 90. letech pouze předvídal. Dle něj by mělo dojít k zrovnoprávnění homosexuality s heterosexualitou. A to včetně zrušení heterosexuální výlučnosti manželství (Baršová, 2002).

Za průkopníky v oblasti registrovaného partnerství lze považovat Skandinávii. První zemí, která schválila registrované partnerství, bylo Dánsko, a to v říjnu již roku 1989 (Janošová, 2000). Ve Švédsku právní úprava vztahů osob stejného pohlaví existovala již v roce 1988. Což byla forma neregistrovaného spoluzití s určitými právy a povinnostmi. Registrované partnerství ve Švédsku bylo uzákoněno roku 1994. V tomto trendu pokračovaly i další severské země- Norsko, Grónsko, Island a Nizozemí. Zákony v těchto severských zemích mají společné znaky, proto se dá mluvit o severském modelu registrovaného partnerství. Tomuto modelu nasvědčují společenské, právní a kulturní podmínky v uvedených zemích. Zároveň fakt, že již existující zákony posloužily jako vzor pro zákonodárce (Baršová, 2002). Severský model se také liší tím, že zákon upravuje pouze vztahy homosexuálních párů. Například ve Francii mohou „pakt solidarity“ uzavřít jak páry stejného pohlaví, tak páry heterosexuální. V tomto případě se ale jedná spíše o životní styl, o styl partnerského soužití. Rovnoprávnost gayů a leseb nehraje v tomto paktu hlavní roli. Dvojice v tomto svazku společně uzavřou jakousi partnerskou smlouvu. Z evropských zemí mohou pouze v Nizozemí homosexuální páry uzavřít tradiční manželství se všemi právními důsledky (Baršová, 2002). Všude jinde se stejnopohlavní páry musí smířit s „pouhou“ registrací, opět s určitou odlišností od normy- tedy heterosexuálních svateb.

2.2.7.1. Registrované partnerství v ČR

U nás má zákon o registrovaném partnerství složitou a mnohaletou historii. Návrh zákona o registrovaném partnerství byl před schválením několikrát zamítnut. O první takový pokus se zasadila v práci již zmíněná organizace SOHO a to u příležitosti projednávání návrhu Listiny základních práv a svobod. Organizace požadovala, aby byla práva a svoboda zaručena všem, bez ohledu na sexuální orientaci. Poté co poslankyně Klára Samková přednesla ve své řeči (1991) tento návrh, byla odměněna potleskem. Řečnický úspěch však nezměnil nic na tom, že Federální shromáždění návrh Samkové zamítlo (Seidl, 2012).

Roku 1997 byl poslanecké sněmovně předložen první poslanecký návrh zákona o registrovaném partnerství osob téhož pohlaví. Tento návrh Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR zamítla, a to o pouhé tři hlasy (Gay iniciativa, 2006). I přes neúspěchy homosexuálních aktivistů pokračovala jejich snaha v dalších letech, konkrétně v letech 1999, 2001, 2001, 2004. Nadále však bez úspěšného výsledku (Hošková, 2009).

Díky těmto snahám na sebe L&G osoby poutaly pozornost veřejnosti i médií. Nejen tištěných periodik a rozhlasu, ale i televizních pořadů. *„Přítomnost gay aktivistů a lesbických aktivistek v televizních i rozhlasových publicistických a zpravodajských pořadech byla v této době v souvislosti s tématem registrovaného partnerství stále častější“* (Seidl, 2012, str. 412).

Přes mnoho překážek, včetně nelibosti tehdejšího prezidenta Václava Klause, který v únoru 2006 zákon vetoval (Klaus, 2006) byl toho roku nakonec schválen. Dne 15. března 2006 poslanecká sněmovna zákon o registrovaném partnerství schválila. Po tolika pokusech o prosazení zákona a po vetu prezidenta republiky byl průběh schvalování zákona pod neustálým mediálním dohledem. Česká televize v den hlasování dokonce přerušila vysílání a zařadila do programu přímý přenos z jednacího sálu (Seidl, 2012). Zákon byl dne 3. dubna 2006 vyhlášen ve Sbírce zákonů, a to §59 zákona o registrovaném partnerství znamenalo, že účinnosti nabude dne 1. července. Hned první den platnosti zákona možnosti uzavřít partnerství využily tři páry (Gay iniciativa, 2006). *„Registrované partnerství (dále jen „partnerství“) je trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví vzniklé způsobem stanoveným zákonem č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o partnerství“). Partnerství vzniká projevem vůle dvou osob stejného pohlaví činěným formou souhlasného svobodného a úplného prohlášení těchto osob o tom, že spolu vstupují do partnerství. Prohlášení se činí před matrikářem na základě otázky, položené těmto osobám, zda chtějí spolu vstoupit do partnerství.“* (MVCR, aktualizace 2014). Stát tak konečně, i když po velmi dlouhé době zařadil do legislativy ČR zákon pro páry stejného pohlaví, které nechtějí žít „na psí knížku“. Stejnopohlavní páry, tak mohou své soužití, svazek právně stvrdit. Registrované partnerství se však nerovná manželství. I přesto, že naše společnost dala schválením tohoto zákona najevo jakousi sexuální rovnocennost, nebere tyto menšinové páry jako sobě rovné. Homosexuálové jsou stále jistým způsobem stigmatizováni. Heterosexuální páry mohou uzavírat manželství, homosexuální páry se musí smířit s pouhou „registrací“.

Dalším znakem nerovnosti jsou homosexuálové jako rodiče. Homosexuální páry si stále nemohou adoptovat dítě. Dle údajů z databáze CVVM vyplývá, že 72 % dospělé populace uznává právo gayů a leseb na uzavření registrovaného partnerství a 51 % veřejnosti

se dokonce domnívá, že by stejnopohlavní páry měly mít právo na uzavření sňatku. Menší číslo (34 %) však zastupuje souhlasný postoj dospělé populace, která by povolila možnost adopce (Centrum pro výzkum veřejného mínění, 2013). Téma homoparentálních rodin je aktuální i dnes. Například ministr Dienstbier v těchto dnech vyjádřil podporu na právo stejnopohlavních párů adoptovat dítě. Dne 11. března 2014 mluvil o tom, že bude od vlády chtít rekodifikaci občanského práva, která by povolovala osvojení dětí i homosexuálům žijícím v registrovaném partnerství. Uvedl konkrétní případ, kdy má jeden z partnerů vlastní biologické dítě. Ministr je toho názoru, že právo na osvojení by měl mít i druhý z páru. Je to podle něj otázka rovného přístupu k lidem v České republice (Kopecký, 2013).

Novinkou letošního roku je Nový občanský zákoník. Změny se dotkly i zákona o registrovaném partnerství. V rodinném právu nepřináší mnoho změn, jednou z významných změn je ale zrušení modelu samostatného zákona o rodině a zařazení rodinného práva zpět do občanského zákoníku. Mimo nový občanský zákoník zůstala úprava registrovaného partnerství. A to i přesto, že do rámce rodinného práva patří. V návrhu nového občanského zákoníku tato úprava byla, na základě politických rozhodnutí však byla vyjmuta (Kovaříková, 2014).

Rok 2014 přinesl i další změny. Novinkou letošního roku je uzavírání registrovaného partnerství na libovolné matrice. Doposud bylo nutností uzavírat registrované partnerství v místě trvalého bydliště. Ve formulářích Czech POINT se také nově objeví možnost změny příjmení pro registrované páry. To znamená, že stejnopohlavní páry mohou změnit jméno, stejně jako heterosexuální manželé. Další změnou k lepšímu je možnost daňového zvýhodnění. Od 1. 1. 2014 se manželem/manželkou rozumí jeden z partnerů žijících v registrovaném partnerství (Proudem, Zákonné partnerství 2014).

Vraťme se ještě k výsledkům Českého statistického úřadu ze sčítání lidu roku 2011, kdy ve výzkumu padly první otázky týkající se registrovaného partnerství. Výsledky Českého statistického úřadu ze sčítání lidu roku 2011 uvádějí následující hodnoty. Dle těchto výsledků bylo v České republice 632 domácností, které byly tvořeny registrovanými partnery. Číslo 4056 znázorňuje domácnosti, jež tvořili partneři ve faktickém partnerství. Roku 2011 však všichni homosexuální muži a ženy ještě neměli odvahu se otevřeně přiznat ke společně sdílené domácnosti. Průzkum tedy předpokládá, že bylo těchto soužití více.

Muži častěji přiznávali soužití s osobou stejného pohlaví. U registrovaného partnerství na ně připadalo 73 % a u faktických tvořili 54 %. Gayové a lesby doznávající se k soužití v jedné domácnosti byli většinou mladého či středního věku.

Pokud porovnáme výsledky s ostatními evropskými státy, zjistíme, že intenzita uzavírání registrovaného partnerství je v České republice zatím velmi nízká (Český statistický úřad, 2013).

2.2.8. Homosexualita a média

Média jsou všude kolem nás, ovlivňují společnost, hovory, diskuze. Masová média, mezi která řadíme noviny, rozhlas, televizi a internet, jsou nedílnou součástí našich každodenních životů. Určují, o jaká témata se lidé budou zajímat, o čem budou diskutovat. Utvářejí veřejné mínění. Ať chceme nebo nechceme, média ovlivňují názory a hodnoty široké veřejnosti. V naší společnosti je mnoho jedinců, kteří bezmezně věří všemu, co jim média předloží. Pokud se média k homosexualitě vyjadřují pozitivně, i postoj veřejnosti k tomuto tématu bude kladnější a naopak. „Zvláště tam, kde publikum nemá vlastní zkušenost s nějakou skupinou, je velmi pravděpodobné, že bude považovat za ‚skutečnost‘ to, co o této skupině nabízejí média“ (Jiráček, Köppllová, 2003, str. 144).

Práce se zabývá analýzou novinářských zdrojů, čímž klade důraz na zpravodajství. „Zpravodajství významným způsobem napomáhá konstrukci sociální reality“ (Burton, Jiráček, 2001, str. 264).

2.2.8.1. Homosexualita ve vizuálních médiích

V první polovině 90. let se gayové a lesby objevovali v televizi zejména v kontextu lékařských ordinací, zpovědí, v negativním světle. Dnešní doba je však jiná a homosexualita již není zobrazována jako nemoc či úchylka. Ve 21. století se gayové a lesby začínají v médiích objevovat v kontextu normálního života (Sokolová, 2006). Filmy s homosexuální tematikou vysílala po uvolnění poměrů v roce 1989 zejména Česká televize. Ta začala filmy zaměřené na tuto problematiku vysílat nejprve v pozdních večerních hodinách, s postupem času však do programu zařadila i celovečerní filmy (Knol, 2010). Zhruba od poloviny 90. let ČT nabízela mnoho filmů, mezi nimi např.: Hra na pláč, Svatba naruby, Kdyby zdi mohly mluvit.

Do mainstreamové české vizuální kultury se dostaly filmy, které reprezentují homosexualitu pozitivně, a to v různých společenských i historických kontextech (Sokolová, 2006). Česká televize vysílá i publicistické a dokumentární pořady o životě gayů a leseb. Nejvýznamnějším počinem veřejnoprávní televize je publicistický pořad LeGaTo, který ČT

zařadila do programu roku 2003 v rámci projektu podpory společenských menšin (Sokolová, 2006).

Česká filmová scéna přispěla k filmové tvorbě s touto tematikou vlastními počiny. Za všechny lze uvést alespoň příklady, roku 1996 snímek *Takové normální manželství*, roku 2007 film *Pusinky*, jenž zobrazuje lesbickou dívku řešící problémy dospívání, a to bez toho aniž by její lesbická orientace byla ve filmu použita za účelem posměchu, zasmání či patologizace (Sloboda, 2013).

2.2.8.2. Homosexualita v tištěných médiích

Denní tisk v dnešní době homosexualitu netabuizuje, občas v něm bohužel vítězí tendence k bulvarizaci tohoto tématu. Lifestylevé magazíny a přílohy deníků většinou obsahují rozhovory se slavnými osobnostmi. V těchto rozhovorech se novináři gayů a leseb nedotazují na běžné aspekty jejich života. Otázky se zaměřují na homosexualitu a neheterosexuální život. Což ve čtenářích vzbuzuje pocit odlišnosti, exotična, něčeho nenormálního, běžně se nevyskytujícího (Sokolová 2006 In Palkovič, 2011).

Prvním periodikem zabývajícím se homosexuální tematikou se u nás stal v roce 1931 časopis s názvem *Hlas sexuální menšiny*, který založili bratři Černí (Seidl a kol., 2012). Poté se téma homosexuality dostalo do médií zejména díky souvislosti s již zmiňovanou „nemocí homosexuálů“, tedy pohlavní chorobou AIDS. V únoru roku 1989 vyšlo speciální číslo časopisu *Mladý svět*, kde čtenáři mohli najít text s touto problematikou zaměřený dominantně na téma HIV/AIDS. Text se konkrétně zaměřoval na medializovaný soudní případ z roku 1988, kdy byl v Československu za pokus o úmyslné těžké újmě na zdraví spočívající v nechráněných pohlavních stycích HIV pozitivního muže (který o svém stavu věděl), poprvé někdo odsouzen. Autoři textu Radek John a Jiřina Hanušová k tomuto tématu zveřejnili čtrnáctistránkový materiál. Autoři se navíc zajímali o neinformovanost Československa o této nemoci, jelikož obžalovaný byl před soud předveden s rouškou přes ústa a eskorta měla nasazeny bílé rukavice, to vše v zájmu bezpečnosti přítomných před nákazou (Seidl, 2012).

Dalším deníkem zabývajícím se homosexualitou v souvislosti s HIV bylo periodikum *Tvorba*, autorka textu Jana Bartůšková se ve stejném periodiku věnovala i obecné situaci gay a leseb. Periodika se dočkala i zpětné vazby čtenářů, kteří vyjadřovali své názory k prolomení mlčení médií o homosexuální problematice. Ohlasy byly jak pozitivní, tak negativní, čtenáři si stěžovali, že jsou texty o této sexuální menšině pobuřující (Seidl, 2012).

Po revoluci roku 1989 došlo k uvolnění poměrů v české společnosti, což se podepsalo i na mediálních obsazích a tištěných médiích, která se k tématu homosexualita vyjadřovala. Měsíčník Lambda, časopis Soho revue, časopis Afrodita, Promluv, který založily lesbické ženy a který byl převážně založen na ženských principech (Seidl, 2012). V roce 1989 byl neprodejný bulletin Lambda zdarma distribuován lidem, kteří se o homosexuální tematiku zajímali. Na jaře roku 1990 se z bulletinu stal měsíčník se stejným názvem. Lambda se stala registrovaným a volně prodejným periodikem v distribuční síti PNS (Sloboda, 2013).

Novinářskými zdroji byli v různých obdobích odlišní lidé. V době, kdy byla v médiích homosexualita spojována s nemocí AIDS, se vyjadřovali odborníci a lékaři spojení s touto problematikou. Mezi nejvýznamnější osobnosti medicínského diskurzu řadíme sexuologa Jaroslava Zvěřinu (ODS), který sympatizoval s hnutím SOHO a k homosexuální tematice zaujímal kladný vztah. „*Časopis SOHO revue= první desetiletí gay a lesbického aktivismu u nás*“ (Sloboda, 2013, str. 489). Roku 1997 se Zvěřina podílel na návrhu o registrovaném partnerství, který předložili sněmovně a který jak již víme, neprošel (Sloboda, 2013).

V období návrzích zákona o registrovaném partnerství se k tématu v médiích vyjadřovali zejména politici, slavné osobnosti a členové LGBT organizací. Z významných politiků se vyjadřoval zejména Jiří Paroubek (ČSSD), který zákon o registrovaném partnerství podporoval. Negativní postoje zaujímal Václav Klaus. „*Bývalý předseda Gay iniciativy ČR Jiří Hromada včera poděkoval soc. demokratům za prosazení zákona o registrovaném partnerství, vyjádřil se Hromada při setkání s Jiřím Paroubkem*“ (Právo, 2007). V roce 2007 vstoupila do vlády Strana zelených, s touto stranou se pojí důležité jméno spjaté s touto tematikou. Ministryně pro lidská práva a národnostní menšiny Džamila Stehlíková, povoláním lékařka, se roku 2007 v médiích vyjádřila, že nastal čas na debatu o adopcích dětí stejnopohlavními páry. Svou podporu sexuální menšině vyjadřovala po celou dobu svého politického působení (Seidl, 2012).

Po prosazení zákona se v médiích objevovali zejména gayové a lesby a jejich názory na registrovaný svazek. Objevovaly se příběhy a osudy šťastně registrovaných párů i negativní hodnocení této minority, která se cítila stigmatizována. Mediálně nejznámější pár, Pavel Vítek a jeho partner Janis Sidovský, který veřejně vystupoval na podporu zákona, měl registrační obřad na hradě Karlštejn. Obřad samozřejmě probíhal pod hledáčkem médií (Seidl, 2012). Docházelo ke coming outům politiků či zpěvaček. V roce 2010 se k homosexuální orientaci veřejně přiznal ministr dopravy Gustáv Slameček, a to v rozhovoru MF Dnes. Vítězka první řady Superstar Aneta Langerová na sebe v tom samém roce prozradila, že je lesba (Seidl, 2012).

Jak na tom v období po schválení zákona byla digitální média? V tomto období docházelo k úpadku webových serverů. Internet je revolučním médiem ve všech směrech, ne jinak je to s homosexuální tematikou. Internetové stránky s touto tematikou by se daly dle Slobody rozdělit do následujících kategorií. První z nich jsou stránky informační, v současné době spíše lifestylové. Druhou skupinou jsou weby zábavné až bulvární a třetí kategorií stránky seznamovací, chatovací (Sloboda, 2013). Do první kategorie dříve patřily weby jako [www. 004. cz](http://www.004.cz), weby o registrovaném partnerství- [www. glpartnerstvi.cz](http://www.glpartnerstvi.cz). Do této informační kategorie dále spadají stránky LGBT organizací, například [www.proudem. cz](http://www.proudem.cz) či www.stud.cz. Hlavním cílem druhé webové skupiny je publikum pobavit. Jsou to spíše reportážní weby, prezentující akce či život celebrit. Příkladem mohou být stránky www.gaynet.cz (dříve www.pindici.cz) a www.luklife.cz (dříve hlavní autor provozoval web [www. pinkstar.cz](http://www.pinkstar.cz)). Za poslední skupinu lze uvést tyto weby, www.facebookvice.cz či www.garboys.cz (Sloboda, 2013).

V současné moderní době chytrých telefonů a tabletů přibýlo mnoho gay a lesbických aplikací podporujících online seznamování a chatování. Za všechny uvedu příklad lokační seznamovací aplikace pro gaye s názvem Grindr či aplikaci Gay Radar, kde lze vedle gayů najít i lesbické ženy či bisexuály, i tato aplikace využívá GPS lokátor (Lipan, 2014).

3. PRAKTICKÁ ČÁST

V této části práce představím výzkumné otázky, analyzovaný materiál, kategorie, kterých si budu všimnout a popíši průběh výzkumu. Začnu definováním výzkumných otázek, dále navážu kapitolou o použité metodologii, tedy o kvantifikované komparaci (popisu) na základě četnosti výskytu jednotlivých zdrojů. V té komparaci (popis) charakterizuji, popíši základní postup a zkoumaný materiál. Dále navážu roztříděním článků do skupin, které budou reprezentovány grafy.

Konkrétně jsem se při popisu materiálu zaměřila na následující aspekty, které budou v práci graficky znázorněny: Kdo o tématu píše (deník MF Dnes, Právo), použité a uvedené zdroje, analyzovaný rok, ve kterém články vyšly, články z domova, zahraniční články, články převzaté z ČTK. Na tuto část navážu zjištěnými výsledky u jednotlivých článků, doplněnými o grafy. V závěru zhodnotím a porovnám zjištěná data.

Pro svou analýzu jsem si stanovila hlavní výzkumnou otázku: „Kolik článků o dané problematice vyšlo v denících Právo/MF Dnes?“ Dále jsem si stanovila čtyři rozvíjející vedlejší otázky.

Vedlejší Výzkumné otázky:

1. Kolik zdrojů se nachází v jednotlivých článcích? (Počet zdrojů na článek)
2. Kdo (jaké zdroje) se kdy (konkrétní roky) vyjadřuje?
3. Jak moc média využívají jako zdroj odborníky, experty? Vyjadřují se k problematice více než laická veřejnost? (Je v popředí „hlas lidu“ či názor odborníků?)
4. Kolik ze zkoumaných článků je přejatých z ČTK?

3.1. Metodologie

Výzkum, kterému se tato práce věnuje, spadá do jednoho ze dvou základních výzkumných paradigmat. Základními paradigmaty se rozumí kvantitativní a kvalitativní výzkum. Metodologicky budu vycházet z kvantitativního přístupu.

Kvantitativní výzkum předpokládá, že vybrané informace, skutečnosti, které tvoří předmět zkoumání, jsou svým způsobem měřitelné. Zkoumané skutečnosti jsou srovnatelné (Reichel, 2009). Jako výzkumnou metodu jsem vzhledem ke svým omezeným metodologickým zkušenostem a znalostem zvolila komparaci, tedy popis a srovnání. Jelikož budu provádět komparaci dvou deníků (MF Dnes, Právo) a jejich zdrojů, srovnávat (měřit)

počet použitých novinářských zdrojů, je kvantitativní metoda odpovídající. Analýza tedy bude postavena na kvantifikované komparaci dle četnosti výskytu jednotlivých zdrojů.

Četnost zdrojů bude zaznamenána do grafů. Pro dokreslení grafů připojím do textu úryvky ze zkoumaných článků, které dokumentují charakter a původ zdroje typického pro určitý jev a kategorii.

Speciálně jsem do grafů zařadila jako zdroj ČTK. Specifický zdroj to je zejména proto, že se neřadí mezi původní zdroje deníků MF Dnes a Práva. Deníky od tiskové agentury přejímají celé články, které již dále nemusí ověřovat. Nechci z toho vyvozovat závěry, zda si média ví či neví rady s danou problematikou. Pouze chci srovnat počet původních a přejatých článků. Jak často se k tomu celostátní deníky uchylují jako k jednodušší možnosti a mnohdy proto vydají obdobné články.

Cílem praktické části je samozřejmě zodpovězení výše položených výzkumných otázek.

3.2. Zkoumaný materiál

Ve výzkumné části popisují texty zabývající se tematikou novinářských zdrojů v diskuzi o registrovaném partnerství. Texty jsou zveřejněny v celostátních denících MF Dnes a Právo. Do komparace jsou zahrnuty zpravodajské i publicistické texty, které jsou z pohledu zdrojů specifické. Za informační zdroj je v nich považován sám autor, který v publicistickém článku prezentuje vlastní názory. Cílem kvantifikované komparace je zmapovat práci novinářů na téma registrované partnerství, zjistit jaké používají zdroje, jak často, zda jsou tyto zdroje dostatečně relevantní a využívány.

Srovnávané texty měly mapovat danou problematiku z období let 1997, 2006 a 2013. Databáze Anopress však po zadání klíčových slov registrované partnerství v roce 1997 vyhledala nízký počet článků, proto jsem po konzultaci s vedoucím práce místo roku 1997 zvolila rok 2001, ve kterém byl podán první vládní návrh zákona o registrovaném partnerství. Jako klíčové slovní spojení pro vyhledávání textů jsem zvolila registrované partnerství. V této části posuzuji novinářské zdroje, které se v jednotlivých letech k tématu registrovaného partnerství objevují. Zaměřuji se zejména na počet zdrojů v jednotlivých článcích a autory jednotlivých výroků, tedy aktéry daného diskurzu. Mezi aktéry řadím:

- LGBT aktivisty
- představitelé politické moci
- gaye a lesby
- odborníky
- veřejnost
- novináře
- umělce

Zkoumaných článků je v konečném součtu 348. V databázi jsem z roku 1997 dohledala pouze 3 články zabývající se touto tematikou. V období roku 2001 bylo otisknuto 74 článků vztahující se k této problematice. Roku 2006 média tématu registrovaného partnerství věnovala nejvíce prostoru, konkrétně vyšlo 245 článků. V posledním analyzovaném roce 2013 se tématu věnovalo 29 článků. Analyzovala jsem regionální i jiné mutace sledovaných deníků.

3.2.1. Celostátní deníky MF Dnes a Právo

Zkoumaný materiál, tedy články k tématu registrované partnerství pochází ze dvou celostátních deníků, a to z deníku Právo a MF Dnes. Proto je důležité si tuto periodika přiblížit.

Právo je jedním z českých deníků, vycházející šestkrát týdně, vydávající seriózní a kvalitní zpravodajství. Přináší informace ze všech různých odvětví. Z domova, ze zahraničí, z oblasti školství, ekonomiky, sportu apod. Dále lze v Právu najít fundované komentáře a analýzy, reportáže a zprávy z regionů. Deník vydává i tematické přílohy a magazíny, které se dennodenně obměňují (Právo, aktualizace 2014).

Mladá Fronta Dnes patří mezi největší celostátní deníky u nás. Přináší aktuální a kvalitní zpravodajství i „lehčí“ čtení v magazínech a přílohách. Ty MF Dnes obměňuje a nabízí tak informace pro široké spektrum čtenářů. V deníku lze nalézt zprávy z domova, zahraničí, informace z regionu, ekonomické zpravodajství, sport i komentáře týkající se aktuálního dění (MF Dnes, aktualizace 2014).

Oba deníky se řadí mezi seriózní tisk, nikoliv tisk bulvární.

3.3. Zdroje objevující se v mediálních obsazích - definování kategorií

V této kapitole je důležité definovat veškeré zdroje, které se v analyzovaných článcích vyskytují. Ty jsem určila na základě kvalitativního pre- testu. Po přečtení článků z vybraných let jsem definovala skupiny a zdroje do těchto skupin rozčlenila.

První skupinou, kterou jsem určila, jsou LGBT aktivisté. Mluvčí LGBT organizací, předsedové organizací, představitelé, členové či jakékoli jiné osoby, patřící do některé z těchto organizací. Pojem aktivista se obecně rozumí aktivně činná osoba ve veřejném prostoru, skupině, hnutí či organizaci. Zkratka LGBT označuje lesbické ženy, gaye, bisexuály a transsexuály. Aktivisté této skupiny jsou většinou svou odlišností veřejně známy.

Druhou skupinu tvoří představitelé politické moci. Do té náleží členové politických stran, prezident republiky, ministři, předsedové politických klubů, starostové, mluvčí. Do této kategorie jsem dále zařadila jak vysoké politiky, tak politiky regionální. Představitelé politické moci řídí politiku ve veřejné správě, vytvářejí, schvalují zákony a účastní se politického života.

Další skupinou podílející se na mediálních obsazích jsou gayové a lesby. L&G osoby, jak zástupci veřejnosti, tak známé osobnosti společenského života (celebrity, slavní lidé).

Nemalou skupinu zastávají odborné autority, tzv. experti na danou problematiku, tedy registrované partnerství, homosexualitu. Mezi odborné autority neboli experty řadíme osoby znalé svého oboru. Expert disponuje jak teoretickými, tak praktickými znalostmi ze svého oboru. Do tohoto rozdělení spadají lékaři, sexuologové, sociologové, právníci (pokud se články týkají zákona o registrovaném partnerství). Dále jsem do této skupiny zařadila odborné instituce, jako jsou databáze či agentury poskytující výsledky veřejného mínění jako například CVVM.

Nezanedbatelnou skupinu představuje laická veřejnost. Pro veřejnost jsou mediální obsahy tvořeny. V dnešní době se však sama veřejnost na těchto obsazích podílí. Ať už se vyjadřuje v médiích k určitému problému, či sama tvoří mediální hodnoty. A to spíše v oblasti nových médií, veřejnost může být tvůrcem, autorem internetových stránek, blogů, či se účastnit internetových diskuzí, které umožňují okamžitou zpětnou vazbu. Takzvaný „hlas lidu“ je v mediální sféře důležitý. Ve zkoumaných denících MF Dnes a Právo čtenáři opakovaně reagovali a vyjadřovali se k problematice tolik medializovaného schvalování zákona o registrovaném partnerství.

Jako samostatnou skupinu jsem vyčlenila ČTK. Konkrétně její využití jako zdroje k přejímání článků.

Dalšími vystupujícími osobami v mediální diskuzi jsou novináři, žurnalisté, kteří mediální obsahy tvoří. V publicistické sféře svými články prezentují vlastní názory a pohled na danou problematiku. Novinář je profesní označení s několika významy. Tvůrčí pracovník zaměstnaný v médiích, to znamená řádný člen redakce, novinář z povolání. Dále to může být externí pracovník redakce. Může to být i novinář, který nemá s redakcí žádnou smlouvu a nabízí své materiály pouze jednorázově, přičemž bývá registrován v profesní žurnalistické organizaci, např. v syndikátu. Pracovní náplň novináře může být různá. Lze se věnovat zpravodajství, publicistice. Nabízí se i pozice jako komentátor, reportér (Osvaldová, Halada a kol., 2007).

Jako další se v mediálních obsazích vyjadřují umělci, kteří nejsou identifikováni jako LGBT osoby. Do této kategorie jsem řadila veškeré známé osobnosti veřejného života, které vytvářejí určité umělecké hodnoty. Uměleckou hodnotou míním písně, divadelní hru, film, obrazy, knihy a další umělecká díla. Do této kategorie v mé práci spadají i moderátoři.

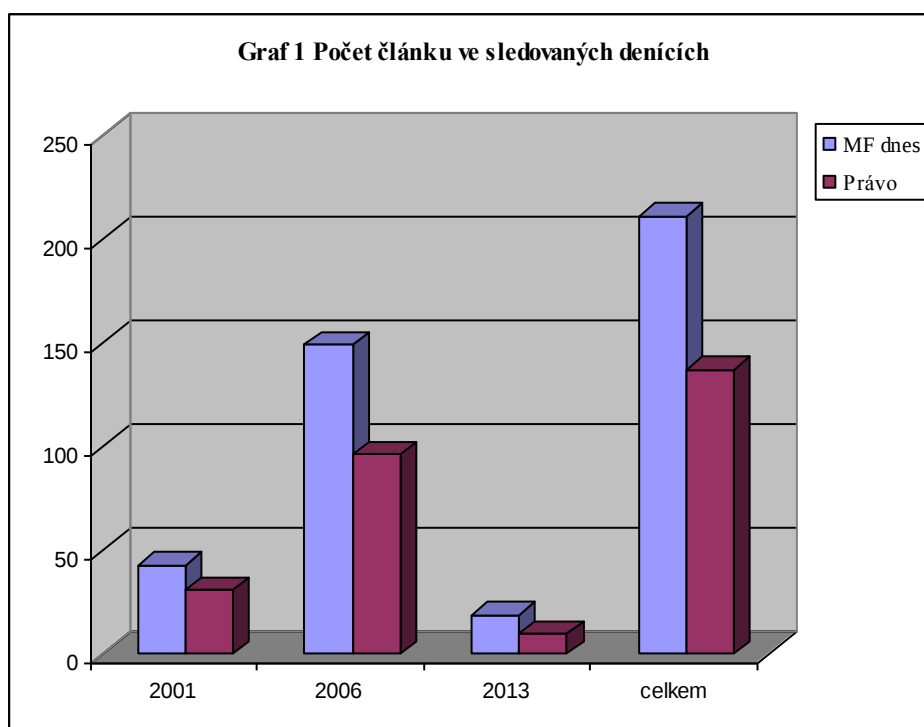
3.4. Analýza novinářských zdrojů v diskuzi o registrovaném partnerství

V části práce 3.4. se na základě zjištěných dat, pokusím odpovědět na výzkumné otázky, které jsem si položila. Odpovědi na výzkumné otázky budou doprovázet grafy, na kterých výsledky zkoumání zobrazím.

1. Množství textů o registrovaném partnerství v jednotlivých letech

V této části se budu snažit odpovědět na hlavní výzkumnou otázku, „Kolik článků o dané problematice vyšlo v deníku Právo/MF Dnes?“

Celkem za zkoumané tři roky (2001, 2006 a 2013) bylo v obou denících otištěno 348 článků týkající se tématu registrovaného partnerství. Z toho 211 článků v MF Dnes a 137 článků v deníku Právo. V jednotlivých letech jsou viditelné rozdíly, v roce 2001 se v MF Dnes objevilo 43 článků na dané téma, deník Právo věnoval této problematice 31 článků. Roku 2006 vyšlo v MF Dnes 149 článků a v Právu 96 článků. V posledním sledovaném roce 2013 otiskla MF Dnes 19 článků věnující se této tématice a deník Právo 10 článků – graf 1.

Z grafu je tedy patrné, že tématu dává větší mediální prostor MF Dnes, a to ve všech sledovaných letech.

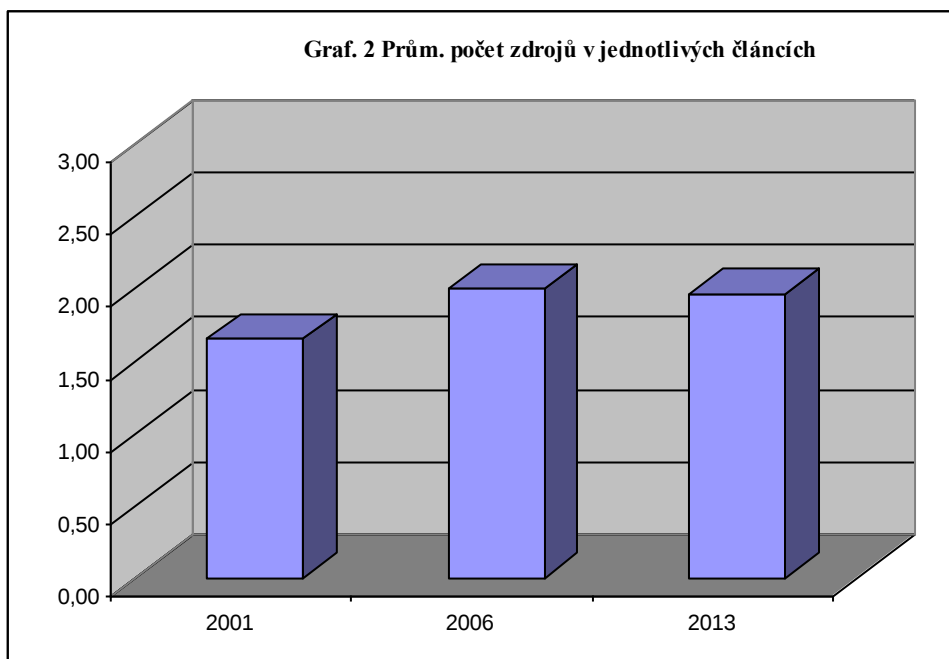
Článků se objevilo nejvíce v roce 2006 zejména díky palčivému tématu, procesu uzákonění registrovaného partnerství, objevujícímu se v mediální diskuzi. Do té tedy logicky nejvýznamněji zasahovaly politické autority, zejména premiér Jiří Paroubek, který lobbboval za prosazení zákona a prezident republiky Václav Klaus, který byl rezolutně proti a zákon vetoval. V roce 2006 se registrované partnerství stalo mediální probíraným, své názory pro i proti prosazovalo mnoho lidí. Homosexuály podporovala spousta umělců a známých osobností.

Článků z roku 2013 bylo naopak nejméně. Textů o zahraničních homosexuálech bylo téměř stejné množství jako článků s touto problematikou u nás. Naše zprávy se nejčastěji týkaly tématu homoparentální rodiny. Registrované partnerství již bylo uzákoněno, a tak se média této problematice již tolik nevěnovala. Rok 2013 posunul tohle téma dál a v mediálním prostoru se objevilo téma adopce a osvojování dětí. Za skupiny zdrojů se k tématu nejčastěji vyjadřovali politické autority a LGBT aktivisté, prosazující osvojení dítěte druhého partnera ze stejnopohlavního páru.

2. Množství používaných zdrojů ve sledovaných článcích

V této kapitole budu hledat odpověď na příslušnou výzkumnou otázku, „Kolik zdrojů se nachází v jednotlivých článcích?“

Celkem se za zkoumané období vyjádřilo do obou deníků 668 zdrojů, ty byly znázorněny přímou citací či parafrází. V roce 2001 se jednalo o 122 zdrojů, v roce 2006 to bylo 489 zdrojů a roku 2013 celkem 57. V celkovém součtu se průměrně jedná o 1, 92 zdroje na článek. V roce 2001 průměr činí 1, 62 zdroje na článek, roku 2006 se průměrně vyjádřily 2 zdroje a v roce 2013 průměr skýtá 1, 97 – graf 2.

3. Zdroje objevující se v mediální diskuzi

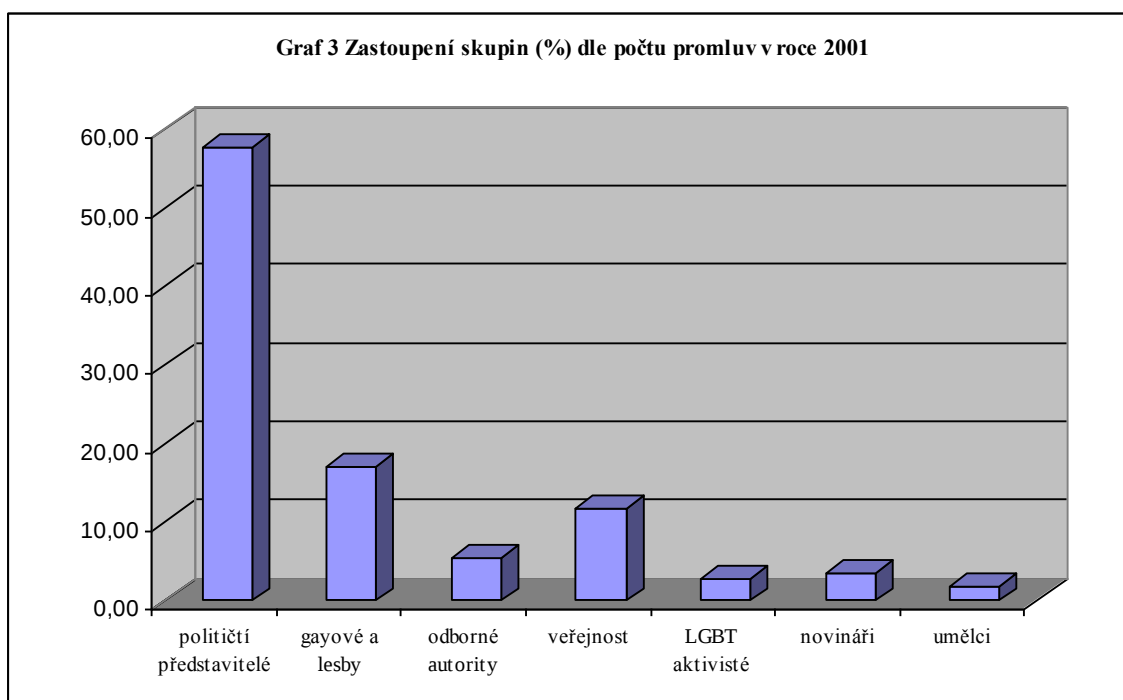
Tato část se zaměří na odpověď následující vědecké otázky, „Kdo (jaké zdroje) se kdy (konkrétní roky) vyjadřují?“

Ve všech zkoumaných letech se nejvíce vyjadřují politické autority, celkový poměr za sledované roky v obou denících činí 55,77 % politických autorit. Odborníků, expertů se celkově v MF Dnes i Právu vyjádřilo 5,85 %. Poměr samotných gayů a leseb byl 14,69 %. Celkový poměr zástupců veřejnosti v denících je 14,06 %, konečný poměr aktivistů 2,69 %, novinářů se celkově vyjádřilo 5,06 % a umělců 1,9 %.

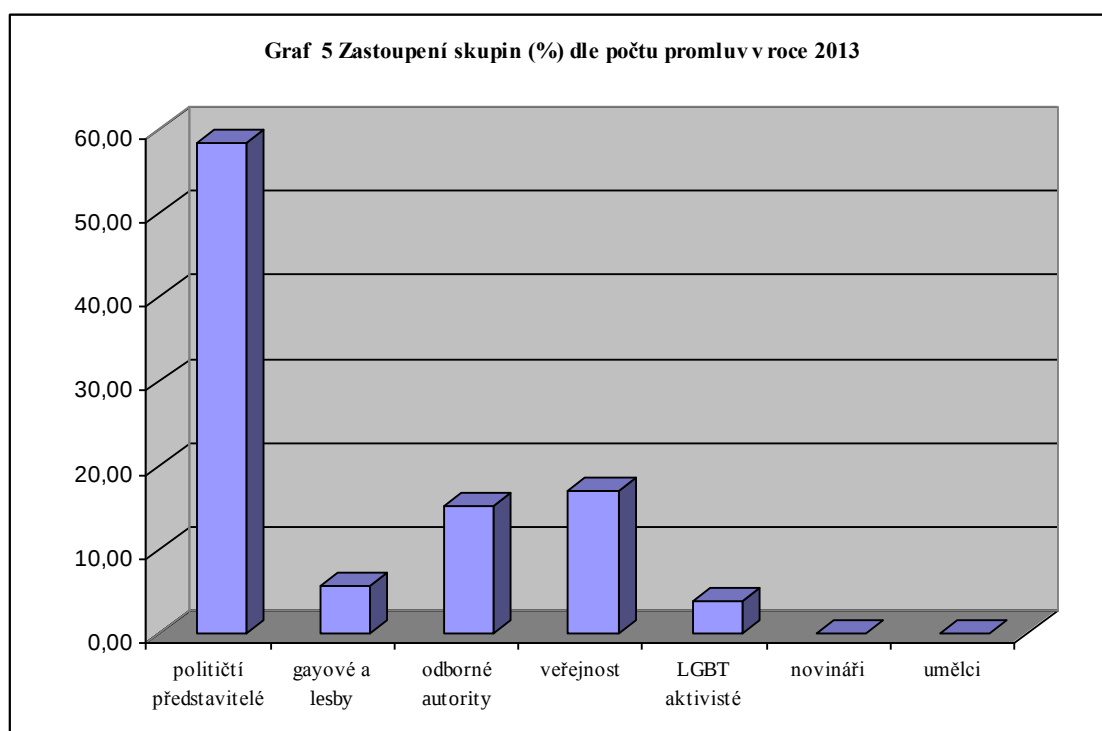
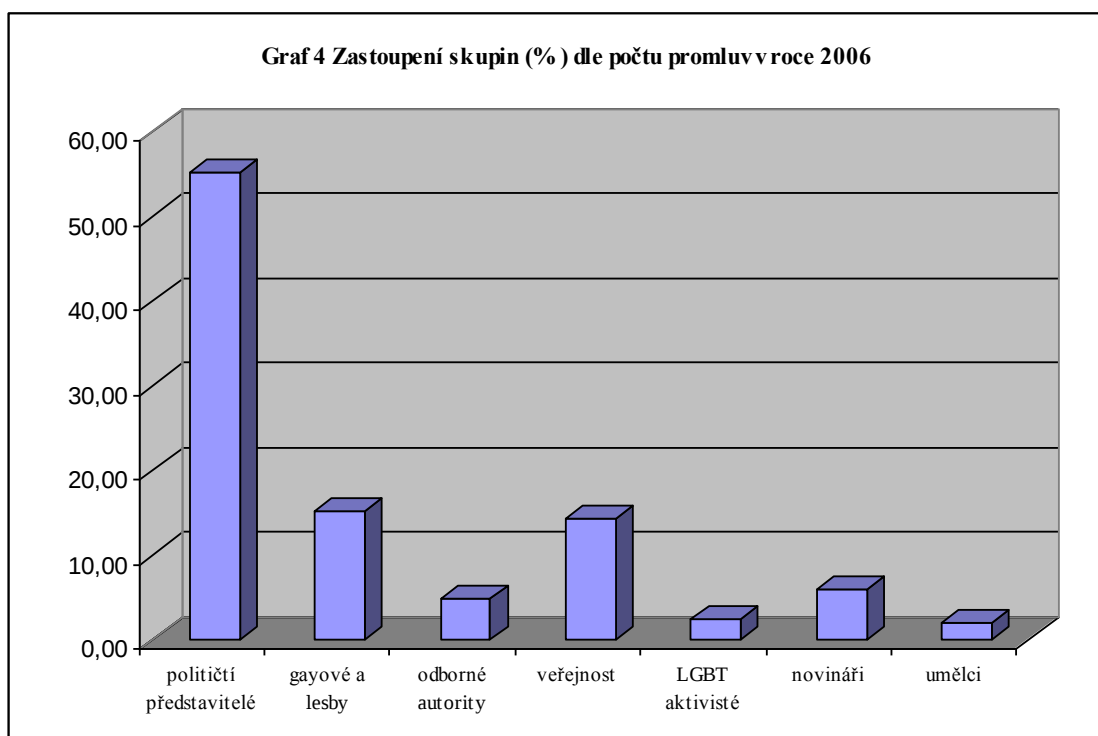
Konkrétně v roce 2001 se do médií vyjádřilo 57,66 % politických autorit, 5,41 % odborníků, 17,12 % L&G osob, 11,71 % zástupců veřejnosti, 2,7 % aktivistů, 3,6 % novinářů a 1,8 % umělců – graf č. 3.

Ve sledovaném roce 2006 se vyjádřilo k tématu nejvíce zdrojů, téma bylo značně medializované a komentované. V drtivé většině šlo o vyjádření politických autorit, celkově v poměru 55,13 %. Odborných autorit 4,9 %; gayů a leseb bylo v tomto roce v poměru více než zástupců veřejnosti (15,14 % oproti 14,29 %). Poměr aktivistů bylo 2,56 %, novinářů 5,97 % a umělců 2,01 % - graf č. 4.

V posledním sledovaném roce 2013 se k tématu opět vyjadřovalo nejvíce zástupců z řad politických autorit – 58,49 %. Expertů 15,09 %, L&G osob se vyjádřilo 5,66 %, zástupců z řad veřejnosti bylo 16,98 % a aktivistů 3,77 %. Novinářů ani umělců se v tomto roce k tématu nevyjadřovali – graf č. 5.

Jako ve všech sledovaných letech, i v roce 2001 převládá jako informační zdroj skupina politických představitelů, jako další se k problematice nejvíce vyjadřují L&G osoby, veřejnost se v tomto roce řadí s evidentní ztrátou na třetí místo. Na rozdíl od roku 2006, kdy se ve člancích vyjádření skupin dvou zmiňovaných zdrojů (L&G osoby versus veřejnost) téměř rovnají. Veřejnost se k medializovanému a aktuálnímu tématu zákona o registrovaném partnerství vyjadřuje více v roce 2006. Právě v tomto roce totiž společnost pociťuje, že svým názorem může nějak změnit vývoj uzákonění registrovaného partnerství.

V posledním sledovaném roce 2013 se samotné L&G osoby k tématu vyjadřují o poznání méně než v předešlých dvou letech. Jak předkládá graf, odborné autority i veřejnost je v mediální diskuzi značně převyšují. Pro gaye a lesby bylo stěžejním tématem registrované partnerství, o které mnoho let usilovali, a jenž bylo v roce 2006 úspěšně uzavřeno. Z toho vyplývá, že v předešlých zmiňovaných letech, bylo procento promluv této skupiny vyšší.

Pro dokreslení grafů a zjištěných výsledků přikládám krátké úryvky promluv ze zkoumaných článků z deníků MF Dnes a Právo. Uvedené úryvky jsou vybrány z textů, jež spadají do sledovaných let.

Ukázky promluv ze zkoumaných textů z deníků MF Dnes a Právo:

Politická autorita: *"Veto zákona o registrovaném partnerství považuji za jednu z největších chyb, které se kdy Václav Klaus dopustil," uvedl včera Paroubek v oficiálním prohlášení (Danda, Janiš, 2006).*

LGBT aktivista: *"Je to tragické rozhodnutí středověkého monarchy, nikoliv prezidenta vyspělého demokratického státu v jednadvacátém století," řekl Jiří Hromada z Gay iniciativy (Danda, Janiš, 2006).*

Gay: *"Na tuto věc musí být dva, odpovídám naprosto alibisticky, protože to je věc, o které jsem vlastně se svým partnerem nikdy nemluvil, nepřipadala nám důležitá," řekl včera Právu moderátor Jan Musil (Uhrová, 2001).*

Odborná autorita: *"To ještě neznamená, že nebudou schopni někoho si vzít a vydržet s ním celý život," tvrdí psycholožka Erika Matějková (MF Dnes, 2006).*

Veřejnost: *„Jsem moc rád, že tuto možnost lidé v naší zemi vůbec budou mít. Taky jsem rád, že Pardubice umožní gayům a lesbičkám plnohodnotný obřad se vším všudy. To je dobře, protože jsme jedni lidé a měli bychom mít stejná práva“, vyjádřil se Aleš Bleha, pořadatel tanečních vystoupení (Bleha, 2006).*

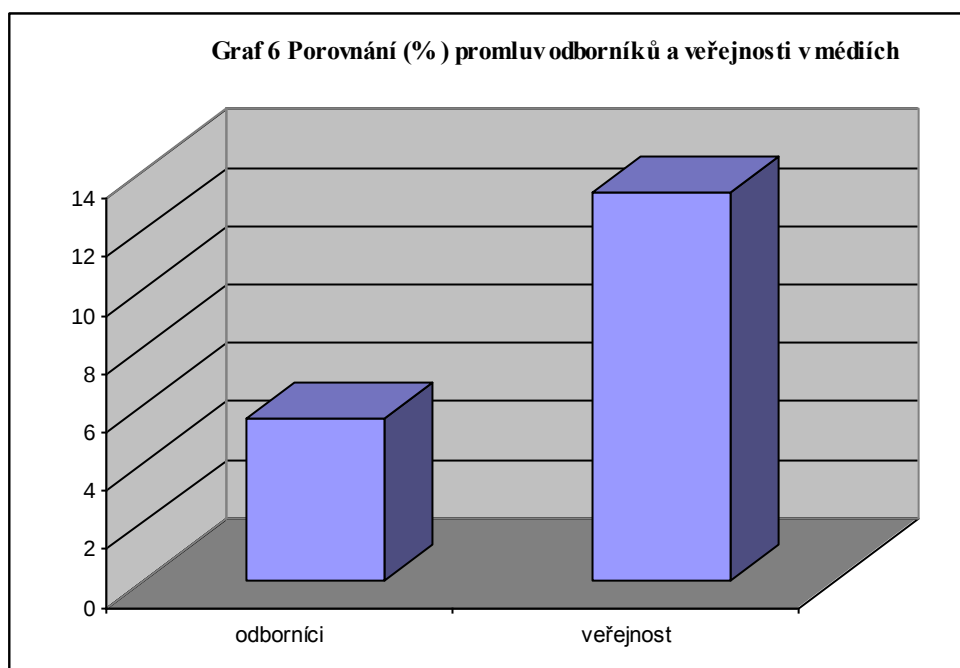
Novinář: *„Můj nejlepší přítel by jednou chtěl uzavřít registrované partnerství v zemi, kde se narodil. Možná by to bylo vůbec poprvé, kdy by jeho rodina mohla prožít velmi cenný okamžik, protože jejich syn by konečně nebyl společností pouze trpěn, ale skutečně akceptován“ (Janíček, 2006).*

Umělec: *"Drazí chlapci, mějte se rádi tak, aby to zaregistrovali úplně všichni," popřál oběma mužům Gott (Právo, 2006).*

4. Odborné názory v porovnání s názory veřejnosti

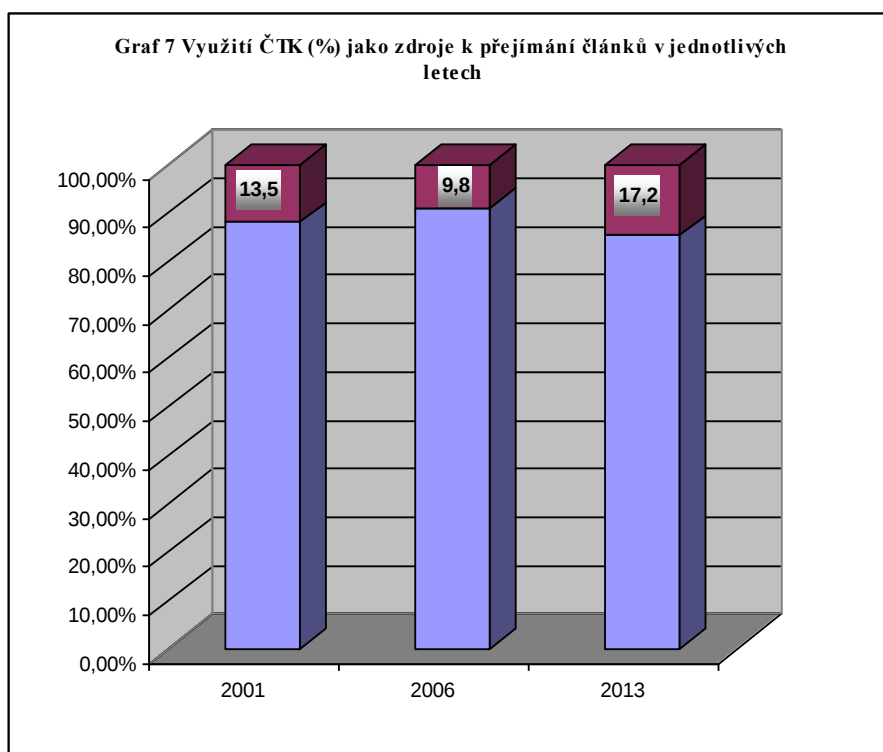
V této kapitole budu odpovídat na další z položených výzkumných otázek, „Jak moc média využívají jako zdroj odborníky, experty? Vyjadřují se k problematice více než laická veřejnost? (Je v popředí „hlas lidu“ či názor odborníků?)

Z výsledků lze vyčíst, že v popředí mediální diskuze se objevuje takzvaný „hlas lidu“. Média ve sledovaných letech dávala v diskuzi o registrovaném partnerství přednost názoru veřejnosti před odborníky.

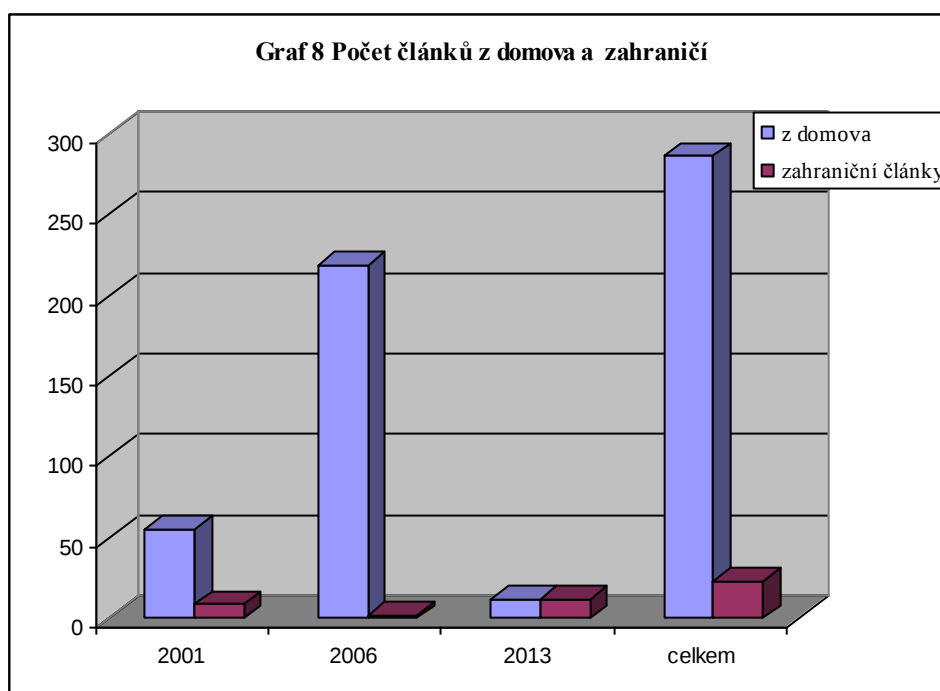

5. Články přejaté z České tiskové agentury

Vyčlenit ČTK od ostatních informačních zdrojů je záhodno. ČTK poskytuje médiím informace, texty, fotografie za úplatu a k veřejnosti se tyto informace dostávají až skrze média. Pro novináře jsou tyto zdroje výhodné i z pohledu ověřování zdrojů. Jelikož ČTK je důvěryhodný zdroj a novinář si získané informace nemusí dále ověřovat. Celkově ze zkoumaných let deníky MF Dnes a Právo přejaly v roce 2001 13,5 % všech článků, v roce 2006 činilo přejatých článků 9,8 % a v posledním sledovaném roce 2013 bylo od ČTK přejato 17,2 % článků.

Na závěr přidávám graf znázorňující počet článků z domova v mediální diskuzi, která se věnovala registrovanému partnerství u nás. V porovnání s články, které pojednávají o zahraničí. O registrovaném partnerství v zahraničí, o adopci dětí a dalších událostech spjatých s touto tematikou.

Celkově počet článků pojednávajících o dané problematice u nás mnohonásobně převyšuje články o zahraničních událostech vztahujících se k danému tématu. Pokud však porovnáme jednotlivé roky je tam již patrný rozdíl. Na rozdíl od prvních dvou sledovaných let, kde články z domova jasně převládají, se v posledním roce 2013 počty domácích i zahraničních textů rovnají.

4. ZÁVĚR

Cílem práce bylo zjistit, jaké novinářské zdroje se při referování v diskuzi o registrovaném partnerství používají, a také popis práce novinářů ve významu užívání zdrojů. Výsledky zkoumání dokládám na článcích z MF Dnes a Práva z let 2001, 2006 a 2013.

Pokud tedy zhodnotím informační zdroje, které deníky využívaly k této problematice, tak jsem celkem za zkoumané období identifikovala 668 informačních zdrojů, jež byly citovány a parafrázovány. V roce 2001 se jednalo o 122 zdrojů, v roce 2006 to bylo 489 zdrojů a roku 2013 celkem 57. Mnohonásobně vyšší počet identifikovaných zdrojů v článcích z roku 2006 je dán tím, že v daném období probíhal proces přijímání zákona o registrovaném partnerství, což je důvod k tak vysokému číslu zdrojů v mediální diskuzi oproti dalším dvěma sledovaným rokům. Z výsledků tedy vyplývá, že v celkovém součtu se průměrně jedná o 1,92 zdroje na článek. V roce 2001 průměr činí 1,62 zdroje na článek, roku 2006 se průměrně vyjádřily 2 zdroje a v roce 2013 průměr skýtá 1,97.

Výsledky analýzy se shodují s očekáváním, k tématu registrovaného partnerství se v mediální diskuzi nejvíce vyjadřovaly politické autority. Většina článků se týkala procesu schvalování zákona o registrovaném partnerství, které „zamávalo“ politickou scénou a vyvolalo mnoho různorodých reakcí. Z toho vyplývá, že mezi relevantní zdroje vztahující se k této tematice patří zejména politici. Celkové číslo politických autorit jako zdrojů ve sledovaném období v obou denících činí 353, což je více jak polovina. Oba celostátní deníky tak hojně využívaly jejich vyjádření, promluvy a názory. V případech, kdy se média zabývají schvalováním zákonů či se vyjadřují k dalším změnám chodu společnosti, využívají jako relevantní informační zdroje právě politiky. Z čehož vyplývá, že se nejedná pouze o problém právnícký, ekonomický, společenský, hodnotový či medicínský, ale zejména politický.

Mezi další užívané zdroje patří gayové a lesby, kterých se registrované partnerství týká. Vyjádření gayů a leseb v celkovém součtu prezentuje číslo 93. Vysoké číslo L&G osob objevujících se v mediální diskuzi dokládá a jejich zájem o schválení daného zákona, jejich aktivní snahu dokončit proces emancipace v naší republice. Dokazují skutečnost, že i 4 % mohou být slyšet. Tento trend také dokládá snahu novinářů vyprávět lidské osudy, kterých se daná problematika týká, tedy příběhy L&G osob.

Na mediální diskuzi o registrovaném partnerství se dále podílel vysoký počet zástupců veřejnosti, jež zastupuje číslo 89. Oba deníky daly dostatek prostoru pro vyjádření jejich názorů. Naslouchaly „hlasu lidu.“ Tyto zdroje však nevnáší do mediální diskuze nijak

významné a nové informace, pouze povzbuzující pozitivní či negativní stanovisko k problematice registrovaného partnerství. Spíše ilustrují a dokreslují debatu. Významné informace přinášejí jiné zdroje, kupříkladu již zmiňované politické autority či odborníci. Pro čtenáře je však tento zdroj („hlas lidu“) atraktivní, jelikož se s ním ztotožňují.

Nicméně odborníků a expertů se k danému tématu nevyjadřovalo mnoho. Očekávala jsem větší angažovanost například lékařů. Ve sledovaných letech homosexualita již nebyla brána jako nemoc, a tak množství lékařských zdrojů nebylo vysoké. Celkově se v MF Dnes i Právu vyjádřilo 37 odborných autorit.

Konečný počet LGBT aktivistů, kteří hájili práva homosexuálů v daných letech, čítá číslo 17. To opět dokládá aktivitu LGBT osob, jež se snažily stejnopohlavní páry alespoň částečně a z legislativního hlediska zrovnoprávnit s páry heterosexuálními.

Svým názorem přispělo do diskuze 32 novinářů a 12 umělců. Novináři byli ve většině případů autory publicistických článků, to znamená, že své názory prezentovali v celém otištěném textu. Nebyly uváděny jejich citace či parafráze jako u ostatních výše analyzovaných skupin zdrojů.

Počet článků přejatých z ČTK v konečném součtu nebyl velký, určité procento převzatých článků se však v denících objevilo. Pokud se vyjádřím konkrétně ke sledovaným rokům, tak v roce 2001 přejaté články činily 13,5 % veškerých článků, v roce 2006 činilo přejatých článků 9,8 % a v posledním sledovaném roce 2013 bylo od ČTK přejato 17,2 % analyzovaných článků. Z čehož vyplývá, že si noviny spíše vytvářely k tématu vlastní obsahy, než aby je přejímaly z ČTK.

Z grafu č. 8 je patrné, že se deníky více zabývaly informacemi z domova, tedy diskuzí o registrovaném partnerství v České republice. Pouze v roce 2013 je počet zpráv z domova a ze zahraničí srovnatelný. Zejména z důvodu již schváleného zákona o registrovaném partnerství. Mediální diskuze na tohle téma se logicky po přijetí tohoto zákona utišila.

Mediální diskuzi o registrovaném partnerství považuji za z části zpolitizované a z části skandalizované téma. Zpolitizované proto, že deníky dávaly v této debatě největší prostor k vyjádření politickým odborníkům, proces schvalování zákona je jednoznačně politickým tématem. Dané téma ale spadá i do oblasti skandalizovaných témat, a to z důvodu častého vyjadřování a zasahování do diskuze z řad veřejnosti. Deníky „hlasu lidu“ věnovaly mnoho prostoru a téma takzvaně „hýbalo“ celou společnost. Každý měl potřebu se nejen mediálně, k tomuto tématu vyjádřit. V bouřlivém období procesu schvalování zákona navíc média sledovala životy a vztahy slavných stejnopohlavních párů. (Například Vítek a Sidovský).

V závěru chci ještě zodpovědět na stěžejní výzkumnou otázku, „Kolik článků o dané problematice vyšlo v denících Právo/MF Dnes?“ Z analýzy zdrojů vyplývá odpověď, že deník MF Dnes otiskl k dané problematice více článků, než deník Právo. Ze všech sledovaných článků otiskl deník MF Dnes 211 článků a deník Právo 137 článků.

Deníky daly přiměřený prostor k vyjádření všem stranám a nebály se otisknout názory veřejnosti i jiných zdrojů. Závěrem tedy lze říci, že novináři informační zdroje využívají poměrně ve velkém množství. Zejména z důvodů důvěryhodnosti daných zpráv, snadnějšímu způsobu jejich zpracování a vyšší čtenosti. Zprávy, které mají dostatek relevantních zdrojů lze považovat za objektivní, vyvážené, pestré a exkluzivní.

5. SEZNAM ZKRATEK

L&G osoby- lesby a gayové

LGBT hnutí- gay a lesbická hnutí

LGBT osoby- lesbické ženy, gayové, bisexuálové a transsexuálové

CVVM- Centrum pro výzkum veřejného mínění

SOHO organizace- Sdružení organizací homosexuálních občanů

PNS- První novinová společnost

6. POUŽITÁ LITERATURA

BARŠOVÁ, A.: *Partnerství gayů a lesbiček: Kdy dozraje čas pro změnu?* In: Sborník prací fakulty sociálních studií brněnské univerzity, sociální studia, Brno, 2002. 173–185.

BARTOŇ, M.: *Svoboda projevu a její meze v právu ČR*. Praha: Linde, a.s. 2002. 320 s. ISBN 80-7201-367-x.

BARTOŇ, M. Implikuje svoboda projevu „nadpráva“ žurnalistů? In: *publib.upol.cz*. [online]. 2000.[cit. 2014-02-20].

Dostupné z: http://publib.upol.cz/~obd/fulltext/Iuridica2/Iuridica2_01.pdf.

BARTOŠEK, J.: *Základy žurnalistiky*. SVK Olomouc, 2002. 106 s. ISBN 80-7318-059-6.

BAŽANTOVÁ, E.: *Ochrana novinářských zdrojů jako podmínka svobody tisku*. Brno: Univerzita Masarykova. Právnická fakulta. Katedra ústavního práva a politologie. 2011/2012, 67 s. Vedoucí diplomové práce JUDr. Kateřině Šimáčkové, Ph.D.

BENOVÁ, K.: *Analýza situace lesbické, gay, bisexuální a transgender menšiny v ČR*. Praha: Úřad vlády ČR, 2007. 72 s. ISBN 978-80-87041-33-8.

BRZEK A., PONĎĚLÍČKOVÁ- MAŠLOVÁ.: *Třetí pohlaví?* Praha: Scientia medica, 1992. 124 s. ISBN 80-85526-03-4.

CVVM , Centrum pro výzkum veřejného mínění. O nás, kdo jsme. In: *cvvm.cz* [online]. 2014. [cit. 2014-03-28].

Dostupné z: <http://cvvm.soc.cas.cz/o-nas/kdo-jsme>.

CVVM, Centrum pro výzkum veřejného mínění. Postoje veřejnosti k právům homosexuálů- květen 2013. Sociologický ústav AV, ČR, v. v. i. Tisková zpráva. In: *cvvm.cz* [online]. 2013. [cit. 2014-04-04].

Dostupné z:

http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7023/f3/ov130604.pdf.

ČESKÁ REPUBLIKA. Evropská úmluva o lidských právech. In: *Evropská úmluva o ochraně lidských práv*. Rada Evropy. 1992.

ČESKÁ REPUBLIKA. Listina základních práv a svobod. Č. 112 odstavce 1 Ústavy České republiky. In: *Sbírka zákonů*. 16. 12. 1992. ISSN 1211-1244.

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Partnerské svazky osob stejného pohlaví v České republice a v Evropě. In: *czso.cz*. [online]. 2013. Analýza. [cit. 2014- 04-04].

Dostupné z:

[http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/1e01747a199f30f4c1256bd50038ab23/b53c647a39f0bf48c1257c0d004bfb4f/\\$FILE/csav102413opr.pdf](http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/1e01747a199f30f4c1256bd50038ab23/b53c647a39f0bf48c1257c0d004bfb4f/$FILE/csav102413opr.pdf).

ČTK, Česká tisková kancelář. Základní informace. In: *ctk.cz*. [online]. 2006. [cit. 2014-02-26].

Dostupné z: <http://www.ctk.cz/>.

FAFEJTA, M.: *Úvod do sociologie pohlaví a sexuality*. Věrovany: Nakladatelství Jan Piskiewicz, 2004. 159 s. ISBN 80-86768-06 6.

FANEL, J.: *Gay historie*. Praha: Dauphin, 2000. 527 s. ISBN 80-7272-010-4.

GAY INICIATIVA. In: *gay.iniciativa.cz*. [online]. 2006. [cit. 2014- 03-05].

Dostupné z: <http://gay.iniciativa.cz/www/index.php?page=clanek&id=74>.

GIDDENS, A.: *Sociologie*. Praha: Argo, 1999. 595 s. ISBN 80-7203-124-4.

HEŘMANSKÁ, L.: *Jak se cítí homosexuálové v naší společnosti*. Brno: Univerzita Masarykova. Pedagogická fakulta. Katedra sociální pedagogiky. 2010, 81 stran. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Ema Štěpařová, Ph. D.

HOŠKOVÁ, S.: *Registrované partnerství- právní a sociální aspekty*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií. Institut mezioborových studií. 2009, 83 stran. Vedoucí bakalářské práce: PhDr. et Mgr. Zdeňka Vaňková.

JANOŠOVÁ, P.: *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: Karolinum, 2000. 220 s. ISBN 80-7184-954-5.

JÍLEK V.: *Žurnalistické texty jako výsledek působení jazykových a mimojazykových vlivů*. Olomouc, 2009. 1. Vyd. 120 s. ISBN 978-80-244-2218-3.

JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B.: *Média a společnost*. Praha: Portál, 2007. Vyd. 1. 206 s. ISBN 8071786977.

JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B.: *Masová média*. Praha: Portál, 2009. 416 s. ISBN 978-80-7367-466-3.

KANĚKA, P. Abeceda homosexuality. In: *004.cz*. [online]. 2000. [cit. 2014-03-12]. Dostupné z: http://www.004.cz/storage/abeceda_homosexuality.pdf.

KATZ, J. N. Vynález heterosexuality. In: *Gender/rovné příležitosti/výzkum*. Ročník 14. Číslo 2/2013. Sociologický ústav Akademie věd ČR, v. v. i. Praha, 2013. ISSN 1213- 0028.

KNOL, J.: *Homosexuálně orientovaní lidé a jejich současné postavení v ČR: nerovnosti a změny v postavení*. Pardubice: Univerzita Pardubice. Filozofická fakulta. Katedra věd o výchově. 2010, 59 stran. Vedoucí bakalářské PhDr. Martin Kocanda.

KLAUS, V. Prohlášení prezidenta republiky k výsledku hlasování. In: *komunity.web2.cz*. [online]. 2006. [cit. 2014- 03-06]. Dostupné z: <http://komunity.web2.cz/rp-2006/2006-03-15-prezident.phtml>.

KOPECKÝ, J. Je třeba se posunout, hájila poslankyně osvojení dítěte homosexuály. In: *zpravy.idnes.cz*. [online]. 2013. [cit. 2014- 03-20]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/lidovci-sbiraji-podpisy-proti-adopcim-deti-homosexuálními-pary-p80-/domaci.aspx?c=A100216_103447_domaci_kop.

KOVAŘÍKOVÁ, M. Změny rodinného práva v rámci nového občanského zákoníku. In: *nahoda.com*. [online]. 2014. [cit. 2014- 03-11].

Dostupné z: <http://www.nahoda.com/stranka-zmeny-rodinneho-prava-v-ramci-noveho-obcanskeho-zakoniku-444>.

LIPAN, O. Neztrácejte čas flirtováním a jděte rovnou na věc! S aplikací Gay Radar bude váš smartphone ještě chytřejší a bude vám hledat potenciální partnery přímo ve vašem okolí. In: *lloi-magazine.cz*. [online]. 2014 [cit. 2014- 04-4].

Dostupné z: <http://www.lloi-magazine.cz/novinky/item>.

MATOCHOVÁ, J.: *Reflexe posunu výzkumných otázek ve výzkumech homoparentality-přehledová studie*. Brno: Masarykova univerzita. Fakulta sociálních studií, katedra sociologie. 2010, 42 stran. Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Kateřina Nedbálková, Ph.D.

MCQUAIL, D.: *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, vyd. 1999, 2007. 447 s. ISBN 978-80-7367-338-3.

MENCL, A.: *Zdroje žurnalistických informací: studijní texty pro distanční studium*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2002. 81 s. ISBN 80-244-0396-X.

MF DNES. In: *mafra.cz*. [online]. 2014. [cit. 2014- 03-28].

Dostupné z: http://www.mafra.cz/cs/default.asp?y=mafra_all%5Ccs_produkty-a-sluzby_mlada-fronta-dnes.htm.

MOŽNÝ, I., *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2008. 312 s. ISBN 978-80-86429-87-8.

MUSIL, J.: *Elektronická média v informační společnosti*. Praha: Votobia, 2003. 261 s. ISBN 80-7220-157-3.

MVCR. Registrované partnerství. In: *mvcr.cz*. [online]. Aktualizace 2014. [cit. 2014-03-29].

Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/uzavreni-registrovaneho-partnerstvi.aspx>.

OSVALDOVÁ, B. a kol.: *Zpravodajství v médiích*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2005. 146 s. ISBN 80-246-0248-2.

OSVALDOVÁ, B., HALADA J. a kol.: *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. Praha: Libri, 2007. 263 s. ISBN: 80-7277-108-6.

PALKOVIČ, J.: *Sociální exkluze homosexuálů v ČR*. Brno: Masarykova Univerzita. Filozofická fakulta. Ústav pedagogických věd, sociální pedagogika a poradenství. 2011, 75 stran. Vedoucí Diplomové práce Doc. PhDr. Dana Knotová, Ph. D.

PECHOVÁ, O. Homofobie, heterosexismus, diskriminace sexuálních minorit? In: *mkc.cz*. [online]. 2007. [cit. 2014-02-05].
Dostupné z: <http://www.mkc.cz/uploaded/antidiskriminace/Homofobie.pdf>.

PORADNA PRO OBČANSTVÍ, OBČANSKÁ A LIDSKÁ PRÁVA. Heteronormativita. In: *lgbt.poradna-prava.cz*. [online]. 2010. [cit. 2014-2-25].
Dostupné z: <http://lgbt.poradna-prava.cz/poradenstvi/heteronormativita.html>.

PRÁVO. In: *pravo.cz*. [online]. 2007. [cit. 2014- 03-28].
Dostupné z: <http://www.pravo.cz/>.

PROCHÁZKA, I.: *Coming out: průvodce obdobím nejistoty, kdy kluci a holky hledají sami sebe*. Brno: Stud, 2002, ISBN 80-238-8850-1.

PROUDEM. Zákonné úpravy od ledna 2014, které souvisí s registrovaným partnerstvím. In: *proudem.cz*. [online]. 2014. [cit. 2014-03-28].
Dostupné z: <http://proudem.cz/novinky/103-zakonne-upravy-od-ledna-2014-ktere-souvisi-s-registrovanym-partnerstvim.html>.

REIFOVÁ, I.: *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004. 1. vydání. 327 s. ISBN 80-7178-926-7.

REICHEL, J.: *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2009. 192 s. ISBN 978-80-247-3006-6.

REITMAIEROVÁ, L.: *Postoje k homosexualitě- historie a současnost*, Pardubice: Univerzita Pardubice. Filozofická fakulta. Katedra sociálních věd. 2009, 91 stran. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Jaroslav Paulovič.

SEIDL, J. a kol.: *Od žaláře k oltáři*. Brno: Host, 2012. 582 s. ISBN: 978-80-7294-585- 6.

SLOBODA, Z.: „Gayové, lesby a média v ČR po roce 1989“. In Himl P., Seidl J., Schindler F.: *Miluji tvory svého pohlaví: Dějiny a současnost homosexuality v českých zemích*. Praha: Argo, 2013. 649 s. ISBN 978-80-257-0876-7.

SOKOLOVÁ, V., *Otec, otec a dítě: Gay muži v rodičovství*. Sociologický ústav AV ČR, Praha. Sociologický časopis/Czech Sociological Review, 2009. Vol. 45, No. 1: 115–145.

SOKOLOVÁ, V. Reprezentace gayů a leseb v mainstreamových vizuálních médiích. In: *drbna.cz*. [online]. 2006. [cit. 2014-03-12].

Dostupné z: http://www.drbna.cz/clanek-lesbicke_gay_rodicovstvi_odborne-141-reprezentace_gayu_a_leseb_v_mainstreamovych_vizualnich_mediiich_.htm.

STEHLÍKOVÁ, D. a kol. *Homosexualita, společnost a AIDS v ČR*. Praha: Sdružení organizací homosexuálních občanů, 1995.

STEJNÁ RODINA. Tisková zpráva Praha 20. 6. 2013. In: *stejnarodina.cz*. [online]. 2013. [cit. 2014-03-27].

Dostupné z: <http://www.stejnarodina.cz/clanek/tiskova-zprava-cerven2013/>.

STUD. In: *stud.cz*. [online]. 2009. [cit. 2014- 03-5].

Dostupné z: <http://stud.cz/>.

TRAMPOTA, T., NEČAS, V. Intermediální agenda českých médií. In: *cvvm.soc.cas.cz*. [online]. 2007. [cit. 2014-02-20].

Dostupné z: <http://cvvm.soc.cas.cz/2007-2/intermedialni-agenda-ceskych-medii>.

TRAMPOTA, T.: *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. Vyd. 1. 192 s. ISBN 80-7367-096-8.

TRUNEČKOVÁ, L.: *Tiskové agentury*. Praha: Karolinum, 1997. ISBN 80-7184-459-4.

ZÁKONY PRO LIDI, Předpis č. 115/2006 Sb. Zákon o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů. In: *zakonyprolidi.cz*. [online]. 2006. [cit. 2014-03-28].

Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-115#cast1>.

MVCR. Registrované partnerství. In: *mvcr.cz*. [online]. Aktualizace 2014. [cit. 2014-03-29].

Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/uzavreni-registrovaneho-partnerstvi.aspx>.

Ukázky promluv ze zkoumaných textů z deníků MF Dnes a Právo:

JANIŠ, P., DANDA, O. 2006. „Klaus vetoval zákon o svazcích homosexuálů.“ *Právo*, 17. 2. 2006, r. 16, č. 41, str. 1.

JANIŠ, P., DANDA, O. 2006. „Klaus vetoval zákon o svazcích homosexuálů.“ *Právo*, 17. 2. 2006, r. 16, č. 41, str. 1.

UHROVÁ, V. 2001. „Zaregistrovali by své partnerství?“ *Právo*, 26. 10. 2001, r. 11, č. 250, str. 3.

MF DNES. 2006. „Manželství je přežitek, míní většina Čechů.“ 22. 3. 2006, r. 17, č. 69.

BLEHA, A. 2006. „Co říkáte sňatkům homosexuálů?“ *MF Dnes*, 14. 6. 2006, r. 17, č. 138.

JANÍČEK, J. 2006. „Můj nejlepší přítel je gay.“ *Právo*, 14. 2. 2006, r. 16, č. 38.

PRÁVO. 2006. „Sidovský s Vítkem si řekli „ano“ na Karlštejně.“ 4. 7. 2006, r. 16, č. 155.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Graf č. 1..... str. 44

Graf č. 2..... str. 46

Graf č. 3..... str. 47

Graf č. 4..... str. 48

Graf č. 5..... str. 48

Graf č. 6..... str. 50

Graf č. 7..... str. 51

Graf č. 8..... str. 51